

La població estrangera a Tarragona: Informe sociodemogràfic

Grup de recerca "Ciutadania, Immigració i
Pluralisme Religios"

Universitat Rovira i Virgili

Gregori Vizcaíno Hombrados
Jordi Pérez

Març de 2008

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Sumari

Presentació

Presència de població estrangera

Característiques de la població estrangera

Dinàmica poblacional: nupcialitat i natalitat

Ocupació

Situació administrativa

Conclusions

Bibliografia

PRESENTACIÓ

El present estudi és el resultat d'una recerca sobre la realitat de la població estrangera a la província de Tarragona. El seu principal objectiu és oferir una visió global de quina és la situació actual i realitzar una anàlisi de com ha evolucionat aquesta realitat en els darrers anys. La seva intenció és servir d'eina de consulta als diferents actors que intervenen en aquest procés o veuen condicionada la seva feina per aquesta nova realitat.

El nostre treball es presenta com un estudi estadístic que, mitjançant el recull i el tractament de dades ja existents, permeti fer-nos una fotografia de la seva presència, les seves característiques, els seus orígens, i la diferent distribució per les nostres comarques i municipis; es a dir, una anàlisi que ens ajudi a definir més clarament l'abast del fenomen de la immigració. És evident que tant els agents econòmics i socials, com les diverses administracions, ja sigui a nivell local, comarcal, provincial i autonòmic, han incorporat la immigració a les seves agendes i proven de respondre als reptes que la nova realitat els planteja. És en aquest context que considerem necessàries eines com la present, que permetin dotar els diferents agents d'informació de gran valor, actualitzada i que els pot ajudar a definir les seves estratègies i les respostes necessàries en un terreny nou i amb molts interrogants.

Aquests han estat els nostres objectius fonamentals en el plantejament i l'execució de l'estudi. Configurar mapes comarcals amb els diferents nivells de presència de població nouvinguda o establir les nacionalitats predominants en cada municipi era la feina bàsica que ens havíem plantejat.

Aquests estudi ha estat finançat per la Fundació Jaume Bofill, dins del seu programa de recolzament a investigadors. Volem donar les gràcies per la seva confiança i suport, així com per la tasca investigadora que aquesta institució està realitzant al nostre país.

METODOLOGIA

Respecte a l'àmbit territorial

Aquest treball té con objectiu conèixer l'efecte que sobre l'estructura social ha tingut l'arribada de població nouvinguda a l'àmbit tarragoní. Per assolir aquest objectiu s'ha procedit a una divisió analítica de la realitat que permeti un millor coneixement de la mateixa a partir d'una doble vessant, una territorial i un altre temàtica, lligada a una varietat important de variables referents i a una anàlisi de les relacions que s'estableixen entre les mateixes.

Respecte a la vessant territorial s'ha tractat **la província de Tarragona** com un tot, és a dir, com a la integració de les deu comarques que la conformen: **Montsià, Baix Ebre, Terra Alta, Ribera de l'Ebre, Priorat, Baix Camp, Conca de Barberà, Alt Camp, Tarragonès i Baix Penedès**. Però amb la voluntat de conèixer millor el que passa al territori, s'ha utilitzat aquestes 10 comarques com unitats d'anàlisi i, allà on s'ha pogut, **s'ha contrastat la informació de les variables per cadascuna d'elles**, el que ha permès una radiografia més exacta, particular i completa d'aquesta unitat global que és la província de Tarragona.

Però una aproximació al territori tarragoní no seria completa sense fer referència als municipis, que són la unitat bàsica del territori i, a més, la realitat que veritablement fa de recepció de la població nouvinguda. Sens dubte, fer una anàlisi de la totalitat dels municipis de les deu comarques hagués estat una feina que excedeix, amb molt, la finalitat d'aquest treball, però amb la voluntat de fer una radiografia el més exacte possible de la realitat del fet migratori en el territori s'ha optat per analitzar a tots els municipis de més de 5.000 habitants. En concret, **s'han analitzat 28 municipis més de 5.000 habitants¹**.

¹ Els 28 municipis són: Alcanar, Ametlla de Mar, Amposta, l'Arboç, Calafell, Cambrils, La Sènia, Constante, Cunit, Montblanc, Mont-Roig del Camp, Móra d'Ebre, Reus, Riudoms, Roda de Barà, Roquetes, Sant Carles de la Ràpita, La Selva del Camp, Tarragona, Torredembarra, Tortosa, Uldecona, Valls, Vandellòs, El Vendrell, Vila-Seca, Deltebre i Salou.

Respecte a les variables

A partir d'aquesta segmentació territorial s'ha elaborat una graella de variables de dos tipus, unes de caràcter descriptiu del fet migratori protagonitzat per la població estrangera i unes altres de definició genèrica dels municipis, que tenen com a finalitat buscar relacions entre les primeres i les característiques del territori en el seu conjunt. Així, per exemple, s'analitzarà si existeix una correlació entre la presència de població estrangera en els municipis de referència i la Renda Bruta Familiar dels mateixos. Cal dir, però, que les anàlisis a realitzar estaran subjectes a l'existència de la informació estadística pels diferents nivells territorials d'anàlisi plantejats a l'apartat anterior.

Respecte a l'anàlisi estadística

L'anàlisi estadística es realitzarà mitjançant el programa Spss i consistirà en **dos processos: un bàsic, referent a indicadors descriptius** (mitja aritmètica, valors màxims i mínims, moda) **i un més complex, referent a l'anàlisi de correlacions entre variables a partir de les dades del conjunt dels municipis**. L'anàlisi de correlacions serveix per a descriure l'associació lineal entre dues variables quantitatives. Es a dir, contrastar si existeix entre les dues una relació estadísticament significativa. Aquesta relació pot ser positiva (quan creix el valor d'una variable per un cas també creix per l'altre) o negativa (quan creix el valor d'una variable per un cas decreix el valor de l'altre). L'estadístic que mesura la correlació és el coeficient de correlació que està comprés entre el +1 (associació lineal perfecte positiva) i el -1 (associació lineal perfecte negativa), sent el valor nul absència d'associació lineal entre les variables. En les anàlisis de correlacions realitzats en aquesta investigació s'utilitzarà el coeficient de correlació de *Spearman*, un coeficient que es pot calcular amb variables ordinals (la majoria de les que s'han utilitzat) i que té l'avantatge de valorar una associació entre les variables no només lineal.

Respecte a les fonts de les dades

Per realitzar l'anàlisi estadística s'utilitzaran diferents fonts d'informació primàries, com són les dades de padró continu de l'INE (dades actualitzades

a l'1 de gener de 2007) i d'altres fonts específiques que es citaran a peu de cadascuna de les gràfiques i taules.

1. Presència de la població estrangera

Presència:

El percentatge de població estrangera a Tarragona és superior al del conjunt de Catalunya.

El creixement de la població estrangera és un fenomen d'aquesta dècada, i a Tarragona s'ha donat en dimensions superiors a la de la resta de Catalunya.

La presència estrangera que més ha crescut al llarg dels últims anys és la de les nacionalitats de la Unió Europea, gràcies a la incorporació de Romania i Bulgària; si no es tingués en compte aquest fet, la comunitat africana seria la més important percentualment.

Les cinc nacionalitats més presents en percentatge són, per aquest ordre, la marroquina, romanesa, colombiana, argentina i equatoriana.

Importància de la comunitat romanesa a Tarragona: quasi el 30% dels romanesos residents a Catalunya ho fan a la província.

Un 10'3% de persones amb nacionalitats africanes han nascut a l'Estat Espanyol; per a la nacionalitat magribina aquest percentatge augmenta fins al 11'6%.

Territorialització:

La comarca amb un percentatge més alt de població estrangera és el Montsià; però és el Tarragonès on es concentra el gruix de les persones.

Sis comarques tenen com a nacionalitat majoritària la marroquina, tres la romanesa i excepcionalment la Ribera d'Ebre té als britànics com el grup més nombrós.

La comarca de la Terra Alta és on major augment percentual de població estrangera s'ha donat al llarg dels últims set anys.

Evolució de la prevalença entre nacionalitats: la presència percentual dels europeus comunitaris respecte a la resta d'estrangers puja en quasi totes les comarques per la incorporació de Romania a la Unió Europea a l'any 2007.

Són els municipis mitjans, de 20 a 50 mil habitants, els que tenen una sobrerepresentació de població estrangera en referència a la població total de la província.

Les nacionalitats europees tenen una major prevalença als municipis de menys de 20.000 habitants.

Es dona una correlació positiva entre un major número d'habitants del municipi i una major presència percentual de les nacionalitats americanes respecte a la resta d'estrangers, donat que aquestes nacionalitats acostumen a treballar en el sector serveis i són les ciutats amb més habitants les que tenen a més persones dedicades a aquest sector a Tarragona.

Les prevalences de presència de població africana han baixat en quasi tots els municipis en favor d'altres nacionalitats, en especial de les de la Unió Europea amb la incorporació de Romania.

La presència de la població de nacionalitat estrangera a data 1 de gener de 2007 en la província de Tarragona és de 116.501 persones, el que significa **un percentatge del 15'4% sobre el total de la població**. Aquest percentatge està per sobre del percentatge global de Catalunya, que és del 13'5% i per sobre del 12'6% de la província de Barcelona. Al llarg de l'últim any aquesta tendència ha anat en augment, donat que s'ha passat del 14'3% a la dada actual, mentre que l'augment a la província de Barcelona ha estat quasi imperceptible.

"El percentatge de població estrangera a Tarragona és superior al del conjunt de Catalunya"

El volum d'estrangers a Tarragona representa el 12% del total dels estrangers que resideixen a Catalunya. Respon aquest percentatge a la distribució total de la població en el territori? Per respondre hem elaborat l'índex de representació de la següent taula. Així observem que mentre que al territori provincial resideixen el 12% dels estrangers, només ho fa un 10'5% de la població total. Això significa que **existeix una certa sobrerepresentació dels estrangers a Tarragona respecte al total de Catalunya**. En contrast, veiem que a Barcelona es dona el cas contrari, amb el 68'8% dels estrangers i el 74% del total de la població de Catalunya.

Encara que aquesta sobrerepresentació pot semblar petita en termes percentuals, és molt significativa si contrastem les dades totals de població i mostra com la distribució de població nouvinguda s'està realitzant de forma homogènia per tot el territori i no exclusivament en determinats territoris o municipis. Al cas de Tarragona és tracta d'una dada que la major part dels entrevistats desconeixien i davant d'una pregunta sobre el tema la majoria ha respost que la província amb més percentatge d'immigració era Barcelona, dada que ens resulta molt significativa de com la manca d'informació condiona les opinions, fins i tot de persones amb responsabilitats en les agendes polítiques d'immigració a Tarragona.

Taula 1: Comparatiu del percentatge de població estrangera per àmbits geogràfics (2007)

Població	Província de Tarragona	Província de Barcelona	Catalunya
Població Estrangera	15'4 % (116.501 persones)	12'6 % (669.263 persones)	13'5 % (972.507 persones)
% del total d'estrangers a Catalunya	12 %	68'8 %	100%
Població total	757.795 persones	5.322.513 persones	7.210.508 persones
% del total de població a Catalunya	10'5 %	74 %	
Índex representació	+ 1'5	- 5'2	

Font: INE (2007)

"El creixement de la població estrangera és un fenomen d'aquesta dècada, i a Tarragona s'ha donat en dimensions superiors a la de la resta de Catalunya"

La província de Tarragona ha vist créixer de manera significativa la seva població de nacionalitat estrangera al llarg dels últims anys. Així, **de l'any 1.996 al 2007 s'ha passat d'una població estrangera de 8.808 persones fins a les actuals 116.501**, el que representa un **augment percentual d'un 1.222'7%**. En percentatge sobre la població total això significa passar **d'un percentatge de població estrangera** sobre el total de la província **del 1'5% a l'any 1.996 fins al 15.4% al 2007**.

Taula 2: Comparatiu del l'augment del percentatge de població per Tarragona i Catalunya (1996-2007)

Població	Augment Tarragona	Augment Catalunya
Població total	31'9% (183.119 persones)	18'4% (1.120.468 persones)
Població estrangera	1.222'7% (107.693 persones)	894'5% (874.718 persones)

Font: INE (1996, 2007)

Si **comparem les dades de Tarragona amb les del conjunt de Catalunya veurem que l'augment de presència de població de nacionalitat estrangera ha estat superior** i, en tots dos casos, molt per sobre del general per al conjunt de la població al llarg d'aquest període.

Com veiem l'increment ha estat molt important i sempre s'ha mantingut per sobre dels percentatges del conjunt de Catalunya. Davant d'aquesta

realitat, les diferents administracions locals (Ajuntaments, Consells Comarcals i Diputació) han trigat a adonar-se de la importància del fenomen i establir polítiques d'atenció a les persones nouvingudes i d'integració. Cal reconèixer que molts ajuntaments disposaven de serveis socials poc desenvolupats i pensats per atendre poblacions molt petites i que es van veure saturats davant la nova situació. Alguns responsables municipals amb el que hem parlat manifesten una certa lentitud per part de la Generalitat per dotar-los de més mitjans o el retard en intervenir en algunes situacions. Els primers plans d'acció es van definir tard i moltes vegades sense comptar amb els responsables municipals que van haver de gestionar els nous problemes i demandes "el millor que van saber".

Al llarg dels primers anys van ser les diferents ONG's i els sindicats qui van dissenyar les primeres línies d'acció amb els immigrants i els que van recollir les dades i elaborar els primers informes. Segons les entrevistes realitzades, també van ser els primers que van formar els seus tècnics i actualment disposen de xarxes molt actives i amb professionals formats i amb molta experiència.

Amb tot, es detecta una manca de formació específica en alguns dels responsables i tècnics entrevistats. No s'ha definit un perfil clar dels tècnics/ques que treballen en l'àmbit de la immigració a les diferents administracions o organismes. A les nostres entrevistes hem trobat perfils molt variats, encara que no podem establir conclusions ja que es tracta d'un estudi qualitatiu i la mostra ha estat molt petita. Molts d'ells tenen estudis superiors, encara que les disciplines són molt variades. Podem trobat llicenciats en pedagogia o magisteri, llicenciats en dret o econòmiques. Com veiem es tracta de perfils molt diferents. A més, la majoria dels entrevistats han accedit a les seves actuals responsabilitats des d'altres àrees de les organitzacions on treballen, la majoria des de serveis socials o àrees d'educació. Únicament dos dels entrevistats han realitzat estudis complementaris sobre immigració, en concret el Postgrau que ofereix la Universitat Rovira i Virgili, però la majoria s'han enfrontat a nous llocs de treball, càrrecs i responsabilitats sense una formació suficient i han hagut

d'aprendre de forma autodidacta o a partir de l'experiència com afrontar els problemes que han hagut apareixent.

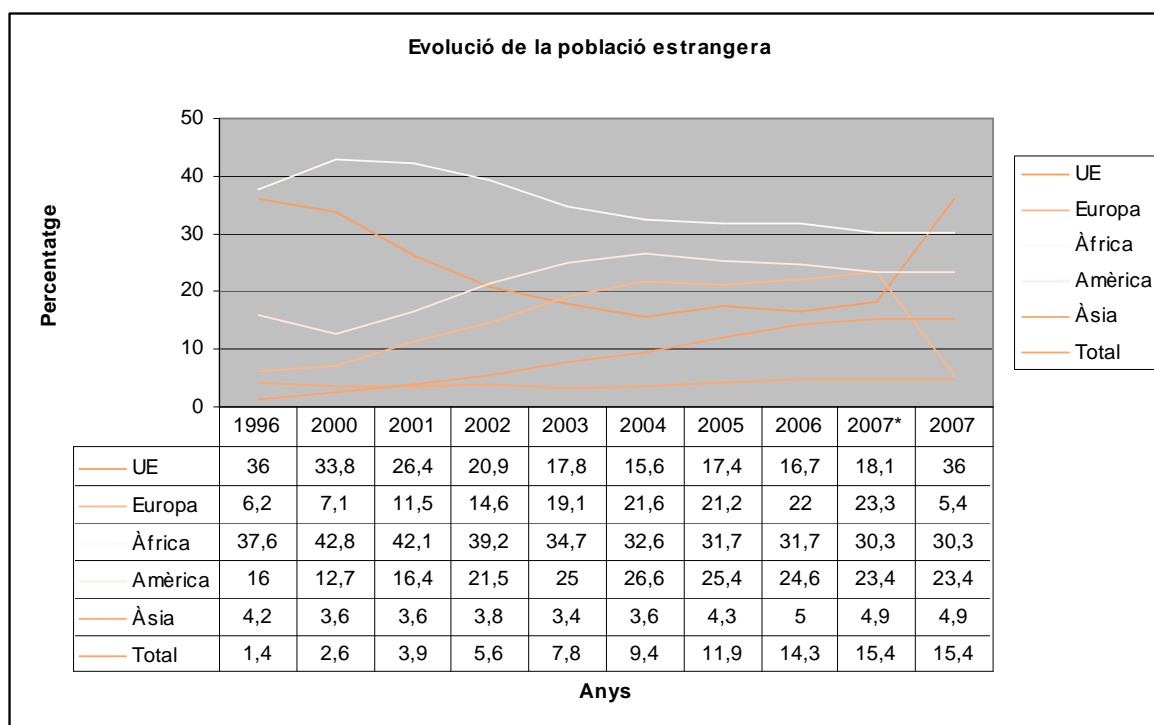
Tampoc existeixen programes d'actualització per aquests tècnics a Tarragona. Per tant, quan s'han produït canvis legislatius o d'altre tipus, aquests agents s'han vist obligats a informar-se pel seu compte o traslladar-se a Barcelona a rebre cursos d'actualització per tal de respondre a les noves demandes i necessitats dels immigrants. Es tracta, en tot cas, d'accions que han desenvolupat els tècnics i no tant entre els polítics. Es produeix, aleshores, un intercanvi d'informació entre molts d'ells de caràcter informal, que en no estar del tot contrastada pot provocar situacions de desinformació i, en conseqüència, retard en els processos i la pressa de decisions.

"La presència estrangera que més ha crescut al llarg dels últims anys és la de les nacionalitats de la Unió Europea, gràcies a la incorporació de Romania i Bulgària; si no es tingués en compte aquest fet, la comunitat africana seria la més important percentualment"

Introduint ara la variable nacionalitat, podem observar a la següent taula els resultats classificats per grans grups de nacionalitats: població de la Unió Europea, la resta d'Europa, Àfrica, Amèrica² i Àsia. Per poder realitzar l'anàlisi comparativa en diferents anys, s'ha mantingut a Bulgària i Romania com a països de la resta d'Europa en una primera classificació a l'any 2007.

² S'ha inclòs dins d'aquest grup al conjunt de les nacionalitats americanes, donat que les persones de nacionalitat nord-americana signifiquen un percentatge mínim

Gràfic 1: Presència de població estrangera. Relació entre grans grups de nacionalitats.

Font: INE (1996, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007)

2007* Dades sense incorporar a Romania i Bulgària a la Unió Europea

Com es pot veure, a l'any 2007 (sense incorporar Romania a la Unió Europea) seguia sent la població africana la que té un major percentatge de presència, amb un 30'3% del total d'estrangers. Si tenim en compte les tendències històriques veiem, però, que des de l'any 1996 la seva presència respecte a la resta és decreixent, ja que passa d'un 37'6% al 30'3% apuntat. El mateix passa amb les nacionalitats comunitàries, si no incloem entre aquestes a els països de recent incorporació, com són Romania i Bulgària. En aquest cas, es passa d'un 36% a un 18'1% pel mateix període. Per contra, dos grups de nacionalitats han crescut de manera important: **el creixement històric més espectacular pertany a les nacionalitats de l'Europa no comunitària, que passa d'un modest 6'2% al 23'3%** i les nacionalitats americanes, que passen d'un 16% al 23'4%. Tanmateix, en tots dos casos té molta importància la presència de **Romania. Si incloem aquesta nacionalitat en la Unió Europea, aquesta puja fins al percentatge més alt, el 36% que, curiosament, era el mateix que representava a l'any 1.996.** Com a conseqüència d'aquesta arribada tant

del conjunt del continent (un 1%), el que no justifica un apartat separat i no

important de persones de nacionalitat romanesa, el pes de la resta d'òrgens ha variat. Així, ha baixat el pes relatiu de les nacionalitats americanes en el total de població estrangera, d'un 24'6 a l'any 2006 fins el 23'3 de l'any 2007. Aquest important augment de la població romanesa és una de les dades més significatives que diferencien l'evolució dels orígens de la població estrangera a Tarragona. Es tracta d'un important increment que, a més, fa baixar el percentatge de població africana encara que aquest es manté de forma estable en termes totals. Es a dir, el percentatge de població africana baixa perquè puja la presència de ciutadans europeus comunitaris amb la incorporació de Romania.

"Les cinc nacionalitats més presents en percentatge són, per aquest ordre, la marroquina, romanesa, colombiana, argentina i equatoriana"

Semblaria una dada interessant aprofundir en l'anàlisi de les nacionalitats, més enllà dels grans grups que abans s'han definit. Amb la voluntat de simplificar l'anàlisi s'han estudiat les cinc nacionalitats més presents (percentualment) a Tarragona, i que són, per aquest ordre: **Marroc (30.173 persones), Romania (18.972), Colòmbia (6.134), Argentina (4.284) i Equador (4.188)**. Aquestes, són, per altre banda, també algunes de les més presents al conjunt de Catalunya, encara que l'ordre no sigui el mateix (Equador és la segona amb més presència i Romania és la tercera) i també incorpori, com la quarta nacionalitat amb més presència, la boliviana. La relació percentual entre les diferents nacionalitats estrangeres presents en el territori és el que anomenem **prevalença**.

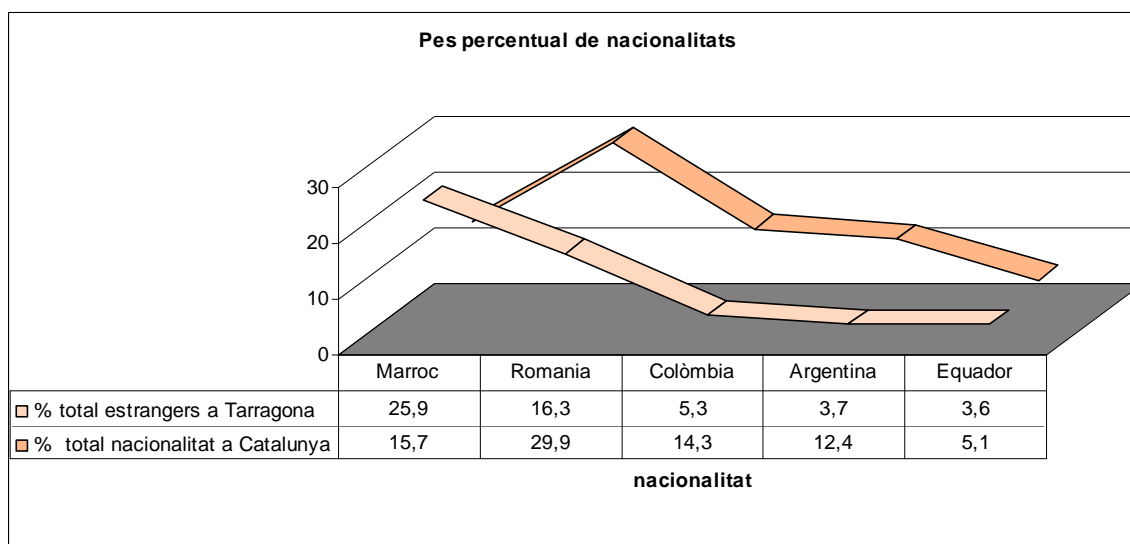
Aquesta presència més destacada de romanesos és una de les peculiaritats que diferencien Tarragona de la resta de Catalunya. Només hem trobat un tècnic dels entrevistats que fos conscient d'aquesta realitat. La major part dels responsables saben de la presència important de romanesos, sobretot els darrers anys, però desconeixien que es tractes d'un fenomen tan acusat a la província de Tarragona. Tornem a trobar mancances d'informació sobre la composició de la població a la que van dirigits els serveis.

distorsiona els resultats globals.

"Importància de la comunitat romanesa a Tarragona: quasi el 30% dels romanesos residents a Catalunya ho fan a la província"

El següent gràfic ens permet veure com és la nacionalitat marroquina la més present amb diferència respecte a la resta de nacionalitats estrangeres. **Quasi un 26% del total de persones estrangeres residents a Tarragona tenen nacionalitat marroquina.** Això és així també pel conjunt de Catalunya, encara que a Catalunya la seva prevalença respecte a la resta de nacionalitats no és tan intensa (al país és d'un 19'7%). La presència de població romanesa ha crescut de manera important en pocs anys a la província. Així, cal destacar que **quasi un 30% (un 29'9% exactament) del total de romanesos a Catalunya viuen a Tarragona; percentatge que està molt per sobre de la resta de nacionalitats.** Per contra, els Equatorians estan subrepresentats: només un 5'1% del total que viuen a Catalunya ho fan a Tarragona.

Gràfic 2: Presència de persones per nacionalitats a Tarragona i relació respecte a Catalunya.

Font: INE (2007)

Un últim anàlisi d'interès és el relatiu al que es podria anomenar la **concordància**. Definim concordància com la relació entre nacionalitat estrangera i naixement en l'estranger. Aquest anàlisi pot ser rellevant en la mesura que una menor concordància pot significar **un bon indicador de**

l'antiguitat del procés migratori i de l'aparició de noves generacions que, nascudes ja a la societat d'acollida, mantenen la nacionalitat dels seus pares. Per simplificar l'anàlisi comentarem la dada de la no concordància, és a dir, el percentatge de persones de nacionalitat estrangera que no han nascut al seu país d'origen (acceptant que han nascut a Espanya).

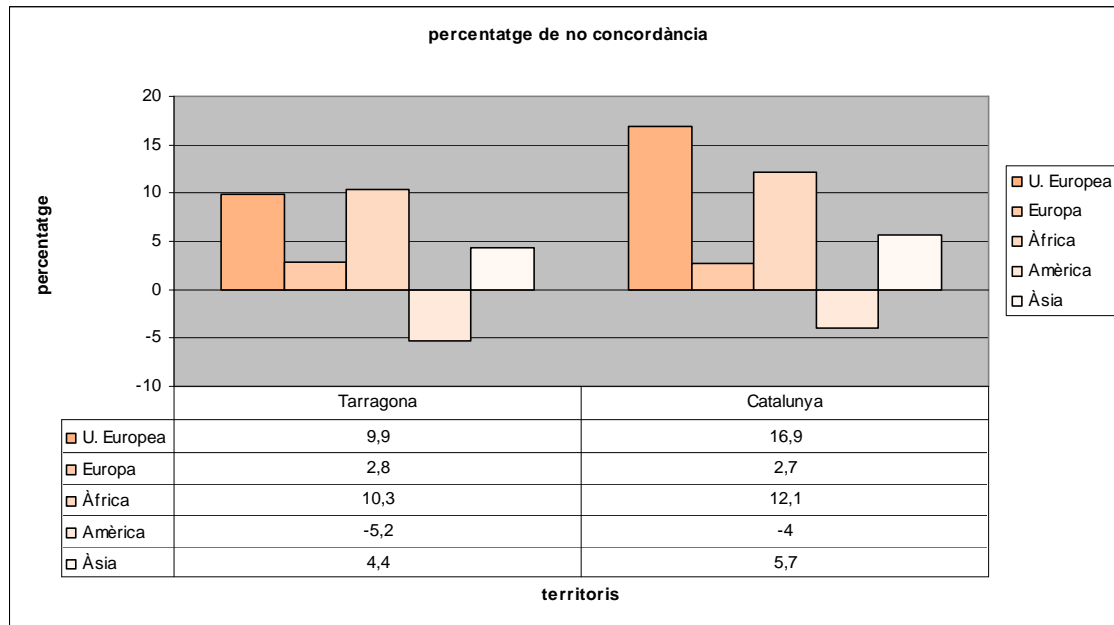
"Un 10'3% de persones amb nacionalitats africanes han nascut a l'Estat Espanyol ; per a la nacionalitat magribina aquest percentatge augmenta fins al 11'6% "

Si analitzem les persones que neixen a Espanya però tenen nacionalitat estrangera podem establir un indicador de l'antiguitat del procés migratori. **Així, és la marroquina la nacionalitat amb un assentament més antic**, com ho demostra que el 11'6% dels marroquins hagin nascut a Espanya. A més, com altres dades ens confirmen, les associacions d'immigrants marroquines són les més antigues -les primeres es van crear a finals dels anys 80- i són els primers que apareixen als registres d'atenció de Càritas i la Creu Roja. Per grans grups de nacionalitats destaca el grup de **les persones de nacionalitats africanes, de les quals un 10'3% han nascut a Espanya.**

Una altre dada molt interessant és la referent a la no concordància entre les **nacionalitats de la Unió Europea. El seu percentatge arriba al 9'9% i aquesta alta no concordància s'explica per la situació de la població amb nacionalitat italiana en referència a la població argentina.** Efectivament, n'hi ha moltes persones amb nacionalitat italiana que no han nascut a Itàlia...però tampoc a Espanya, doncs són persones nascudes a Argentina que tenen nacionalitat italiana. Així, aquest percentatge de no concordància passa a ser irrellevant si es treu el cas d'Itàlia. D'igual manera, **veiem que el valor percentual de la conconcordància entre les nacionalitats americanes té un valor negatiu: -5'2%.** Això significa que per aquestes nacionalitats són més les persones que, residents a Espanya, han nascut a països americans que els que efectivament tenen la nacionalitat d'aquests països de naixement. **Un altre cop, aquest**

percentatge negatiu s'explica pel cas de les moltes persones argentines que, nascudes en aquest país, tenen nacionalitat italiana.

Gràfic 3: Concordància entre nacionalitat i lloc de naixement a Tarragona.

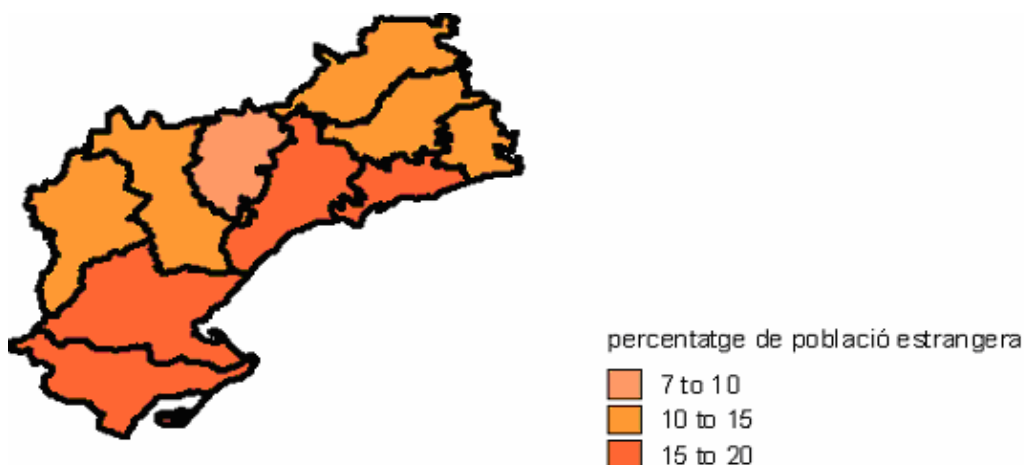
Font: INE (2007)

1. 1 Territorialització de la presència de població estrangera

1.1.1 Les Comarques

Començarem en aquest apartat a analitzar la dimensió comarcal del fet migratori. En concret s'analitzaran les deu comarques que conformen la província de Tarragona: l'Alt Camp, Baix Camp, Baix Ebre, Baix Penedès, Conca de Barberà, Montsià, Priorat, Ribera de l'Ebre, Tarragonès i Terra Alta.

Mapa 1: Percentatge de població estrangera per comarques.

Indicadors	Alt Camp	Baix Camp	Baix Ebre	Baix Penedès	Conca Barberà	Montsià	Priorat	Ribera d'Ebre	Tarragonès	Terra Alta
Població estrangera	4.509	29.327	13.363	12.905	2.084	12.208	888	2.888	37.046	1.283
% per comarca	10,6	16,3	17	14,2	10,1	18	9,1	12,4	16	10,1
% total comarca	3,9	25,2	11,5	11,1	1,8	10,5	0,8	2,5	31,8	1,1
Índex representació	-1,7	1,4	1,1	-0,9	-0,9	1,5	-0,5	-0,6	1,3	-0,6

Font: Idescat (2007)

"La comarca amb un percentatge més alt de població estrangera és el Montsià; però és el Tarragonès on es concentra el gruix de les persones"

Si observem el mapa veurem que **la comarca amb més alt percentatge de població estrangera** -respecte a la seva població total- **és la del Montsià (18%)**, seguit de la comarca del Baix Ebre (17%). Per contra, la comarca amb el percentatge més baix és el Priorat (9'1%) i la Conca de

Barberà (10'1%). A partir d'aquestes dades cal destacar que **la mitjana percentual de població estrangera al total de les comarques és de 12'4%**.

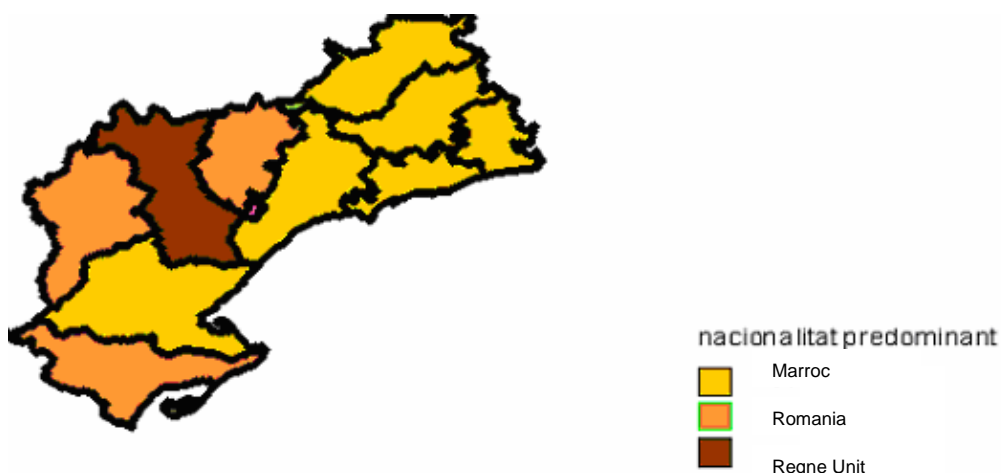
Si parlem de com es distribueix la població estrangera total de Tarragona per comarques s'ha d'apuntar que **una part important es concentra a la comarca del Tarragonès (31'8%)**. Però aquesta presència, respon només a la natural proporció poblacional de les comarques? Es tracta, per contra, d'un fenomen diferent? Un indicador interessant per donar resposta a aquestes preguntes és **l'Índex de representació**, que és defineix com la diferència entre el percentatge que representa la població total i estrangera de la comarca respecte al total de les comarques de Tarragona. Si observem els diferents valors de l'indicador veurem que existeix un cert equilibri entre les comarques, ja que els valor estan majoritàriament al voltant de l'1 o menys 1. D'aquesta manera es pot dir que la presència de població estrangera entre les comarques respon el pes poblacional de cadascuna en el total de la població provincial. Per tant, el pes de la població estrangera és similar a totes les comarques. **Les úniques dades rellevants pertanyen a el Montsià, amb una sobrerepresentació de la població estrangera d'un 1'5 i, al contrari, la subrepresentació de la comarca de l'Alt Camp (amb un -1'7)**. Es tracta d'una dada molt important, ja que defineix un mapa sense gaires diferències entre les 10 comarques, almenys pel que fa als percentatges, encara que sí apareixen -i molt rellevants- sobre els orígens. Serà a partir d'aquests orígens que ens podrem fer una idea més ajustada de la realitat de la immigració a Tarragona.

"Sis comarques tenen com a nacionalitat majoritària la marroquina, tres la romanesa i excepcionalment la Ribera d'Ebre té als britànics com el grup més nombrós"

A continuació veurem **quina és la proporció per grans grups de nacionalitats (Amèrica, Àsia, Àfrica i Europa) d'aquesta població**. Això es farà mitjançant el concepte de **prevalença**, és a dir, com es reparteix la població estrangera entre aquests grans grups posant-los en

una relació de suma zero. La taula que acompanya al següent mapa mostra, en tons grisos, els valors màxims per cadascuna de les comarques.

Mapa 2: Grup de nacionalitat predominant per comarques.

Origen	Alt Camp	Baix Camp	Baix Ebre	Baix Penedès	Conca Barberà	Montsià	Priorat	Ribera d'Ebre	Tarragonès	Terra Alta
Nacionalitat majoritària	Marroc	Marroc	Marroc	Marroc	Marroc	Romania	Romania	Regne Unit	Marroc	Romania
Unió Europea	27,0	33,2	45,3	24,4	38,6	58,2	51,8	62,2	28,5	80,0
Resta Europa	6,7	4,4	7,4	3,9	7,5	6,9	3	4,0	5,5	1,9
Àfrica	44,7	32,5	24,8	41,5	31,8	14,2	28,2	23,0	31,5	4,5
Amèrica	19,3	26,2	11,6	27,9	16,8	17,1	14,9	8,4	28,7	10,2
Àsia	2,3	3,7	10,9	2,3	5,3	3,6	2,1	2,4	5,8	3,3
Total	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Font: Idescat (2007)

Cal apuntar, una vegada més, l'impacte que ha tingut la incorporació de Romania als països de la Unió Europea, de manera que són moltes més les comarques que tenen com a nacionalitats predominants les de l'espai comunitari.

Així, entre les set comarques (per ordre de major a menor percentatge: Terra Alta, Ribera de l'Ebre, Montsià, Priorat, Baix Ebre i Baix Camp) que presenten un major percentatge de persones amb nacionalitats dels països de la Unió Europea, són només les que superen el 50% les que tenen una nacionalitat d'aquest espai com a majoritària. Així, al Montsià, el 51'8% dels residents estrangers tenen nacionalitats europees, sent la majoritària la Romanesa, amb un 26'12% del total d'estrangers. **El cas més destacat és**

la comarca de la Terra Alta, que presenta un 80% d'estrangers de nacionalitats europees i un 48% de romanesos en el total d'estrangers. Cal destacar aquest alt percentatge de població romanesa en aquestes comarques del sud, com són la Terra Alta i el Montsià. A priori és una dada que sorprèn, donat que es tracta de les úniques comarques on es produeix aquest fenomen de tota Catalunya. Els motius no queden del tot clars, si bé és cert que es tracta de comarques properes a la província de Castelló, que és la que reuneix el nombre més gran de ciutadans romanesos de tota Espanya. A les nostres entrevistes no hem pogut trobar massa relació entre les dues dades. Les grans presències que es donen poblacions com La Sénia o Ulldecona no semblen relacionades amb les d'altres localitats de Castelló. Els alcaldes ignoren els motius del fet i alguns membres de les comunitats amb que hem pogut parlar les relacionen més amb els orígens dels primers treballadors que van arribar que amb altres motius. En tot cas es tracta d'una dada que diferencia clarament aquestes comarques i que haurà de tenir-se en compte en el tractament del fenomen a les mateixes.

Entre aquest grup de comarques que tenen major presència de comunitaris **cal destacar la Ribera de l'Ebre, doncs la nacionalitat més present és europea, però no la romanesa, sinó la britànica, amb un 25'5% del total d'estrangers d'aquesta nacionalitat.** El cert és que es tracta d'un fenomen sorprenent fins i tot pels propis responsables del Consell Comarcal, que desconeixien la dada. Sembla que la presència d'una colònia a una de les urbanitzacions podria ser la clau, però es tracta sens dubte d'un element que requeriria d'un estudi més detallat.

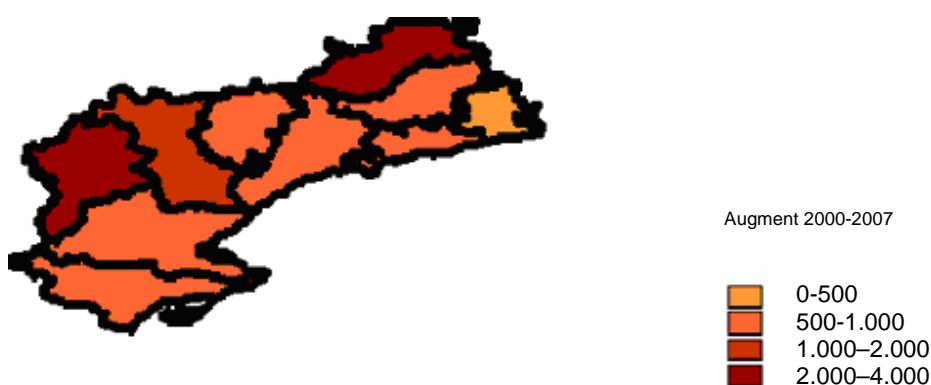
Les comarques que presenten un percentatge majoritari d'estrangers de nacionalitats de la Unió Europea, però per sota del 50%, tenen com a nacionalitat majoritària la marroquina; així el cas del Baix Ebre, amb un 45'3% de comunitaris (amb un 23'3% del total d'estrangers de nacionalitat marroquina), La Conca de Barberà amb un 48'0% de comunitaris (amb un 26'5% del total d'estrangers de nacionalitat marroquina) i el baix Camp, amb un 33'2 de comunitaris (amb un 30'3% del total d'estrangers de nacionalitat marroquina).

Finalment, hi ha tres comarques que encara tenen com a majoritària la població provinent de països africans, en concret de nacionalitat marroquina. Aquestes comarques són: **l'Alt Camp** (amb un 38'7% de població marroquina del total de població estrangera), el **Baix Penedès** (amb un 40'47% de població marroquina) i el **Tarragonès** (amb un 31'5% de població marroquina).

Aquestes diferències estableixen un mapa no homogeni de la immigració a Tarragona. Si fins ara tant la distribució percentual de la població, com les correlacions més significatives estableixen poques diferències, les dades de nacionalitats més rellevants incorporen elements molt interessants i que s'hauran de considerar en el disseny de polítiques adreçades als diferents col·lectius -tant de caire assistencial com accions destinades a la seva participació social i política.

Analitzem ara les **tendències històriques en l'augment de la població estrangera per comarques**. El primer dels mapes mostra l'augment percentual de la població estrangera a les diferents comarques entre l'any 2000 i el 2007.

Mapa 3: Augment percentual de la població estrangera per comarques 2000-2007

Font: Idescat (2000, 2007)

"La comarca de la Terra Alta és on major augment percentual de població estrangera s'ha donat al llarg dels últims set anys"

Com podem observar la comarca de la **Terra Alta és la que ha augmentat més el seu percentatge de població estrangera (3.565'7% de l'any 2000 al 2007)** i, per contra, **la comarca del Baix Penedès la que menys (427'4%)**. En realitat aquest és el resultat de el punt de partida, doncs creixent més en els últims anys els que partien d'una menor presència de població estrangera.

"Evolució de la prevalença entre nacionalitats: la presència percentual dels europeus comunitaris respecte a la resta d'estrangers puja en quasi totes les comarques per la incorporació de Romania a la Unió Europea a l'any 2007"

A continuació mostrarem uns mapes on s'evidencien els canvis de prevalença entre grans grups de nacionalitats des de l'any 2000 al 2007. És a dir, com han canviat els percentatges en la presència de les diferents nacionalitats respecte al total d'estrangers. S'ha optat per aquesta representació ja que permet conèixer l'evolució de presència entre els diferents grups, posant-los en relació uns amb els altres. Més enllà de la constatació obvia que la presència d'estrangers, sigui quina sigui la seva nacionalitat, ha crescut genèricament per tots els col·lectius, encara que com s'ha dit anteriorment, aquest creixement ha sigut especialment rellevant a les nacionalitats de l'Europa comunitària. Tanmateix, per una lectura més fàcil de les dades s'adjunten dos mapes per grans grups de nacionalitat, un de les comarques on el grup analitzat ha perdut presència respecte a la resta i un altre on l'han guanyada. Comencem a fer, doncs, una anàlisi per grans grups de nacionalitats.

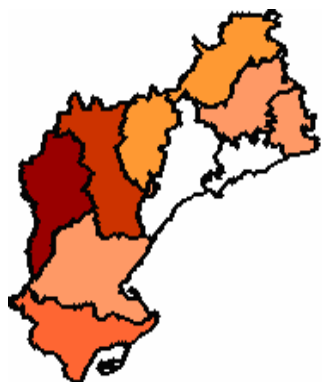
En general, **el percentatge que representaven els nacionals de la Unió Europea respecte al total d'estrangers ha pujat de manera important a quasi totes les comarques**, motivat per la incorporació de Romania a la Unió Europea. En aquest sentit, si només s'hagués tingut en

compte el període 1996-2006, és a dir, previ a la seva incorporació, veuríem com la seva prevalença o pes relatiu respecte a la resta d'estrangers hagués baixat en 9 de les deu comarques. Per contra, amb la incorporació d'aquest país, **el pes relatiu respecte a la resta de nacionalitats ha pujat, en conjunt, en 15'2 punts percentuals i ha pujat en 8 de les deu comarques tarragonines.** Per comarques **on més ha crescut la seva presència relativa ha estat a la Terra Alta, amb un augment relatiu de 54'3 punts entre l'any 2000 i el 2007.** Aquest augment ha fet que el 80% dels estrangers residents en aquesta comarca tinguin nacionalitats comunitàries. La segona comarca amb major augment relatiu ha estat la Ribera de l'Ebre, amb 38'2 punts percentuals. En aquest cas, i com hem vist anteriorment, l'augment d'aquestes nacionalitats no es deu únicament a la presència de població romana, sinó també per la important presència de població procedent de la Gran Bretanya. Així, pel període 1996-2006 (és a dir, previ a la incorporació de Romania a la Unió Europea), aquesta comarca va ser la única on va créixer la població comunitària respecte a la resta de població estrangera. En concret en 6 punts percentuals. Per contra, **les úniques dues comarques on aquest creixement ha estat negatiu per la població comunitària respecte al seu pes relatiu són el Baix Camp (-7'5 punts percentuals) i el Tarragonès (-6'9).** En aquestes comarques la comunitat que ha crescut al llarg d'aquests anys de manera més accentuada és la llatinoamericana. Si tenim en compte el creixement poblacional de la població comunitària per cadascuna de les comarques en el període 2000-2007. El més alt s'ha donat a la Terra Alta amb un creixement percentual del 11.311%, si bé s'ha de tenir en compte que el número d'estrangers comunitaris a l'any 2000 era mínim. La segona de les comarques amb major creixement percentual en la seva població comunitària és la Ribera de l'Ebre, amb un percentatge d'augment del 2.891'7%.

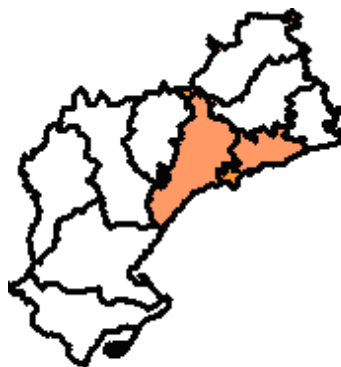
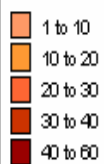
Mapes 4: Evolució prevalença població U.E. respecte al total d'estrangers (2000-2007)

Guanyen:

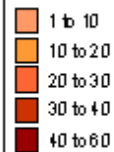
Perden:

Percentatge de guany

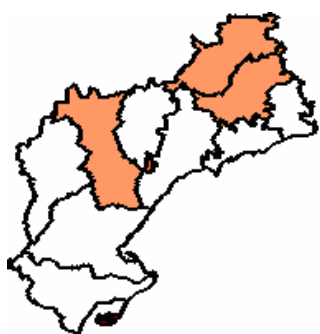
Percentatge de pèrdua

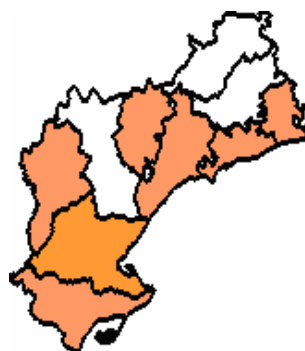
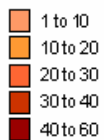
Mapes 5: Evolució prevalença resta d'Europa respecte al total d'estrangers (2000-2007)

Guanyen:

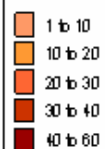
Perden:

Percentatge de guany

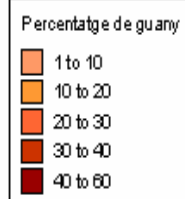

Percentatge de pèrdua

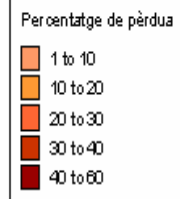
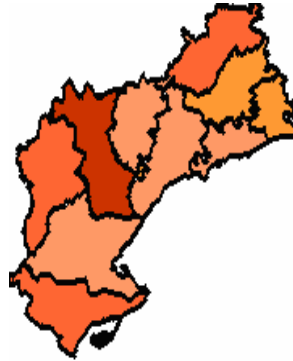

Mapes 6: Evolució prevalença Àfrica respecte al total d'estrangers (2000-2007)

Guanyen:

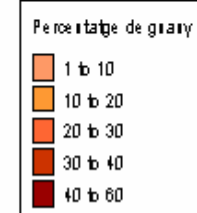
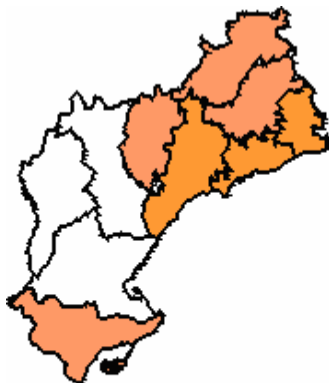

Perden:

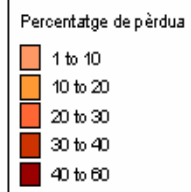
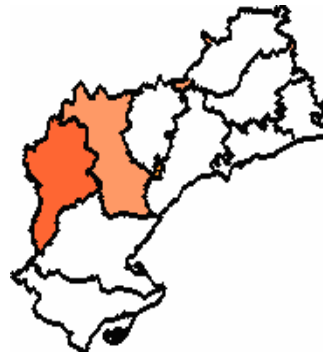

Mapes 7: Evolució prevalença Amèrica respecte al total d'estrangers (2000-2007)

Guanyen:

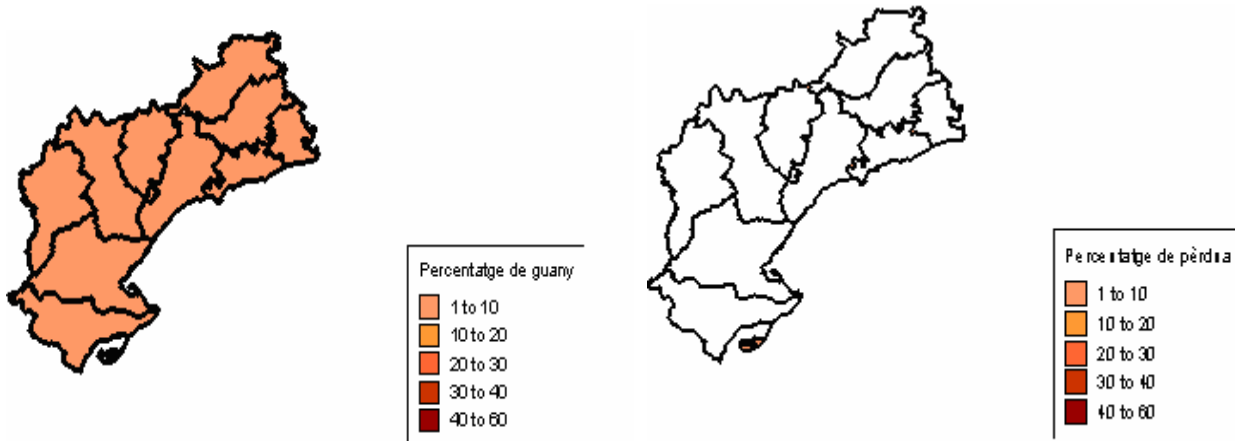
Perden:

Mapes 8: Evolució prevalença Àsia respecte al total d'estrangers (2000-2007)

Guanyen:

Perden:

Font: Idescat (2007)

Als mapes 5 s'analitzava l'evolució de la població **europea no comunitària**. En el cas el resultat generalitzat és **una baixada important en set de les deu comarques a causa de la sortida de Romania d'aquesta categoria. La baixada pel període 2000-2007 en punts percentuals en el conjunt de les comarques ha estat de -2'4**. Efectivament, al període 1996-2006, el col·lectiu de nacionalitats europees no comunitàries és el que més havia crescut; un creixement que es va donar a totes les comarques. **La comarca on més ha crescut ha estat l'Alt Camp, amb un creixement relatiu respecte a la resta de nacionalitats de 3'9 punts percentuals**. Per contra, la comarca on menys ha crescut la població europea no comunitària respecte a la resta de nacionalitats ha estat el Baix Ebre (-12'3). Paradoxalment, no és l'Alt Camp on més ha crescut aquesta població de manera absoluta, ja que el seu creixement d'un 1.572% està superat pel creixement de la Ribera de l'Ebre que, amb un creixement de 1.833'3%, veu com les nacionalitats europees, comunitàries i no comunitàries, han estat les que més han crescut en presència.

El mapa 6 mostra l'evolució per a la **població africana**. Al respecte cal ressenyar que **en les 10 comarques la seva prevalença respecte a la resta de nacionalitats estrangeres ha baixat**. De manera global aquesta pèrdua relativa ha estat de -17'5 punts percentuals. Això s'explica perquè al llarg del període 2000-2007 han estat altres les nacionalitats que més han augmentat en la seva presència, i no les africanes, que eren les més nombroses a l'any 2000. En concret les nacionalitats africanes (i específicament la marroquina) representaven el 45'1% del total d'estrangers a principis de la dècada. La comarca que ha experimentat **una major caiguda ha sigut la Ribera de l'Ebre** (-35 punts percentuals); dada que hem d'analitzar tenint en compte que es tracta de la comarca que més població Europa ha guanyat. Per contra, és el Baix Ebre on s'ha donat el creixement més important de població africana en els últims deu anys, amb un creixement del 739'7%. Tot això ens porta a pensar que la comunitat africana -i marroquina en concret-, s'ha consolidat com la més important de les comarques tarragonines, però que el seu creixement és molt menor que el d'altres comunitats, com la romanesa (que ja hem analitzat anteriorment) i l'americana, que analitzarem tot seguit.

Veiem ara com la variable temps ha afectat a la prevalença de la població que comparteix **nacionalitats americanes**. En aquest cas, la seva prevalença puja en 8 de les comarques i baixa en 2 d'elles, amb un creixement de prevalença global de 3'2 punts percentuals; un creixement lluny del de les nacionalitats comunitàries. Aquesta és una relació confirmada, doncs només perden representativitat en aquelles comarques on més puja la representativitat de les nacionalitats de la Unió Europea, és a dir, la Terra Alta on la prevalença respecte a la resta d'origens de les nacionalitats americanes baixa en -24'1 punts percentuals) i la Ribera de l'Ebre (amb -6'4 punts percentuals). Per contra, **la major pujada en la seva representativitat respecte a la resta de nacionalitats es dona al Tarragonès, on puja 14'6 punts percentuals**. Respecte a l'augment en números absoluts, cal destacar que el major augment s'ha donat naturalment al Tarragonès, on la població d'origen americà ha augmentat en un 1.467'4%. Com mostra el mapa, la població ha pujat a les comarques de costa, on el sector turístic i, per tant, els serveis tenen un major pes

econòmic –de manera especial al Tarragonès, el Baix Camp i el Baix Penedès. Segons les dades aportades pels sindicats, la població d'origen sud-americà troba feina més fàcilment al sector turístic i hotelier degut al seu domini de la llengua i els costums. Aquesta dada és especialment significativa per immigrants de nacionalitat argentina i peruana.

Finalment comentar els canvis de prevalença referent a la **població asiàtica**. En aquest cas cal destacar que **creix a totes les comarques, si bé els seus nivells de creixement de prevalença respecte a la resta de nacionalitats és baix, sent només 1'5 punts percentuals aquest creixement en el conjunt de les comarques** i estant, la majoria d'elles, en un creixement de representativitat entre el 0 i l'1. Respecte als casos concrets, **on més puja és en la comarca del Baix Ebre** (6'1 punts percentuals).

1.1.2 Els Municipis

Com s'ha comentat a la presentació d'aquest estudi, creiem d'interès analitzar les dades anteriors des d'una unitat més concreta com són els municipis, veritable unitat d'anàlisi quan parlem del fet migratori. A nivell metodològic s'ha optat per l'anàlisi de **28 municipis, tots aquells de la província de Tarragona amb més de 5.000 habitants** a data 1 de gener de 2007. A més, s'ha introduït la següent classificació segons les seves dimensions poblacionals:

- Municipis de 5.000 a 10.000 (existeixen 13 municipis)
- De 10.000 a 20.000 (7 municipis)
- De 20.000 a 50.000 (6 municipis)
- I, per últim, els dos únics municipis de més de 50.000 habitants.

Aquesta divisió ens permetrà observar com afecta la variable "grandària del municipi" a l'hora d'analitzar l'efecte del fet migratori sobre el territori.

Val la pena recalcar l'alt grau de representativitat obtingut amb la mostra dels municipis escollits, **ja que els 28 municipis analitzats sumen el 85'1% (98.727 persones) del total de població estrangera de la província de Tarragona**, segons el padró de l'any 2007. A l'igual que ja hem fet quan hem analitzat les comarques, seguidament presentem els descriptors bàsics, amb els municipis de referència com a casos tractats.

Taula 3: Descriptius bàsics de presència de població estrangera pels municipis analitzats.

Indicador	Població estrangera
Percentatge mitjà	17'8%
Valor màxim	36'1 % (Salou) 27'7 % (Ametlla) 27'6 % (Mont-roig)
Valor mínim	7'1 % (La Selva) 7'7 % (Deltebre) 9'8 % (Montblanc)

Font: INE (2007)

Així, la mitja aritmètica del percentatge de població estrangera pel conjunt de municipis és de 15'3%, mentre la població estrangera mitjana dels 28 municipis que recull el padró d'habitants és del 17'8%. **Els valor màxims els trobem a Salou, l'Ametlla de Mar i Mont-roig del Camp** amb valors que en tots tres casos superen el 25%, destacant el cas del primer, que arriba fins el 36%. Com veiem es tracta de municipis de costa, i dels tres, dos amb forta implantació del sector turístic.

Si analitzem l'origen de les persones estrangeres empadronades als municipis observem com en els tres casos existeix un pes molt important de la població comunitària, raó per la qual es pot pensar en la importància d'aquest origen per definir quins són els municipis amb major percentatge de població estrangera. Efectivament, **a Salou el percentatge de població estrangera que té nacionalitat comunitària representa el 34'1% del total (un volum per sobre a d'altres orígens, com africans i americans que estan al voltant del 24%), però als altres dos municipis amb un major volum de població estrangera, la majoria d'aquesta té nacionalitat comunitària: a Mont-roig el percentatge de comunitaris és del 61'1% i a l'Ametlla del 67'3%.**

Per contra, els municipis amb menys percentatge de població estrangera són: La Selva (7'1%), Deltebre (7'7%) i Montblanc (9'8%). Com veiem es tracta de municipis d'interior en dos casos i amb un fort pes dels sector agrícola en tots tres.

"Són els municipis mitjans, de 20 a 50 mil habitants, els que tenen una sobrerrepresentació de població estrangera en referència a la població total de la província"

En la següent taula analitzarem les diferències en els indicadors bàsics segons el número d'habitants dels municipis de referència amb l'objectiu de veure si existeixen diferències significatives en els seus valors.

Taula 4: Indicadors de presència de població estrangera per grups de municipis.

Indicadors	Municipis 5.000 a 10.000	Municipis 10.000 a 20.000	Municipis 20.000 a 50.000	Municipis + 50.000	Total
Població Estrangera	16'5% (14.125)	16'9% (16.706)	19'5% (31.809)	15'3% (36.087)	100% (98.727)
Índex representació estrangers	+ 0'2	- 0'9	+3'9	- 4'1	

Font: INE (2007)

Com es pot observar, i atenent a l'índex de representació, **existeix una relació no lineal entre el número d'habitats d'un municipi i la presència de població estrangera. Així, són els municipis de 20.000 a 50.000 els únics clarament sobrerrepresentats (+3'9), encara que s'ha de tenir en compte la presència del municipi amb un percentatge més alt, el que pot introduir un cert biaix.** Per contra, els municipis petits (de 5.000.000 a 10.000 habitants) i mitjans quasi mostren el mateix pes en població total com estrangera respecte a la província. Finalment, destacar que els dos municipis més grans, com són **Reus i Tarragona, tenen una subrepresentació de població estrangera accentuada, amb un -4'1 en el seu índex**, el que no permet trobar relacions lineals entre habitants dels municipis i presència de població estrangera.

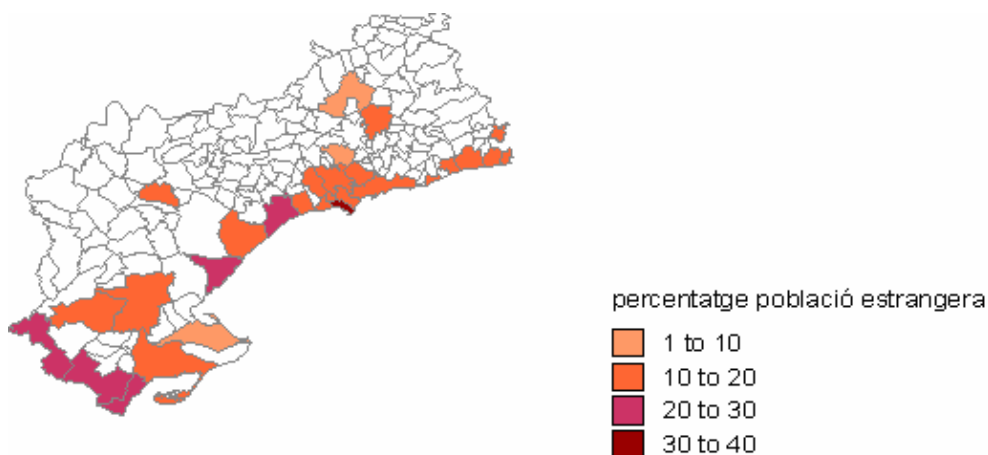
Taula 5: Municipis menors de 5.000 habitants amb un percentatge de població estrangera superior a la mitjana del total de la província.

Municipi	Població estrangera	%	Municipi	Població estrangera	%
Pratdip	249	32'8	Torre de l'Espanyol	126	18'5
El Perelló	867	29'9	Gandesa	535	17'6
L'Ampolla	681	25'6	Vinebre	83	17'4
Ginestar	265	25'2	Godall	142	17'4
Freginals	102	22'6	Rodonyà	86	17'1
Benissanet	266	21'3	Rasquera	156	16'7
La Galera	188	22'1	Sarral	268	16'1
Camarles	661	19	La Vilella Baixa	32	15'8

Font: INE (2007)

Encara que els municipis de menys de 5000 habitants queden exclosos del nostre estudi, ens ha semblat interessant incloure el llistat d'aquells que presenten percentatges de presència de població immigrada per sobre de la mitjana de la província. Com veiem, alguns casos presenten percentatges significatius i un total de 26 es situen per sobre de la mitjana (15'3%). Destaquen especialment els municipis de **Pratdip, El Perelló, l'Ampolla, Ginestar, Freginals, Benissanet i La Galera, tots per sobre del 20% de població estrangera**. Es tracta de municipis molt diversos pel que fa a la seva ubicació, grandària o sector econòmic predominant, encara que els tres primers es situen en comarques costaneres i estan propers entre si.

Mapa 9: Percentatge de població estrangera als municipis de més de 5.000 habitants.

Font: INE (2007)

"Les nacionalitats europees tenen una major prevalença als municipis de menys de 20.000 habitants"

A continuació **analitzarem les dades municipals en referència a les diferents nacionalitats agrupades per grans grups i segons a seva prevalença**. En la següent taula estan les dades globals agrupades i disgregades segons la classificació realitzada dels municipis pel seu número d'habitants. Els indicadors que s'han utilitzat són, a més de la prevalença (recordem: percentatge de cadascun del grups respecte al total d'estrangers), el del valor màxim i mínim. Es tracta d'una taula de gran interès donat que estableix els nivells de presència de les diferents comunitats als diversos municipis i permet fixar les concentracions de persones d'origen estranger, no ja totals, si no en relació a la dimensió territorial més petita que podem analitzar, com és el municipi.

Taula 6: Indicadors estadístics de prevalença de la població estrangera segons nacionalitat pels municipis analitzats.

Indicador	Àfrica	Amèrica	Àsia	U.E (27)	Resta Europa
Total Municipis					
Prevalença	29'5%	20%	4%	40'8%	5'7%
Valor màxim	51'6% Arboç	36'6% Amposta	19'3% Tortosa	83'7% Sènia	16'6% Alcanar
Valor mínim	8'7% Alcanar	3'6% Sènia	0'4% Ulldecona	20% Constantí	1'3% Arboç
Municipis de 5.000 a 10.000 habitants					
Prevalença	30'9%	12'3%	2'6%	48'5%	5'8%
Valor màxim	51'6% Arboç	26'4% Constantí	8'3% Selva	83'7% Sènia	16'6% Alcanar
Valor mínim	8'7% Alcanar	3'6% Sènia	0'4% Ulldecona	20% Constantí	1'3% Arboç
Municipis de 10.000 a 20.000 habitants					
Prevalença	22'2%	26'6%	3'9%	42'3%	5'3%
Valor màxim	39% Cunit	38'6% Amposta	10'4% Amposta	63'9% Deltebre	8'8% Vila-Seca
Valor mínim	12'7% St. Carles	11'5% Deltebre	0'7% Mont-Roig	20'7% Cunit	3'9% Deltebre
Municipis de 20.000 a 50.000 habitants					
Prevalença	32'3%	26'1%	6'9%	28%	6'5%
Valor màxim	45'4% Valls	36'6% Calafell	19'3% Tortosa	39'6% Cambrils	9% Salou
Valor mínim	16'2% Cambrils	15'7% Tortosa	2'3% Calafell	20'9% Valls	4% Calafell
Municipis de més 50.000 habitants					
Prevalença	37'9%	29'9%	4'8%	23'7%	3'6%
Valor màxim	41'9% Reus	31'2% Tarragona	5'3% Tarragona	25'3% Tarragona	4'3% Tarragona
Valor mínim	33'9% Tarragona	28'6% Reus	4'3% Reus	22'2% Reus	2'8% Reus

Font: INE (2007)

A l'hora de comentar aquesta taula s'ha de tenir present el fort impacte que l'entrada de Romania a la Unió Europea ha tingut sobre les categories i el seu pes general. Així, si al llarg dels últims anys el major augment percentual es situava entre les nacionalitats de la resta d'Europa, **la presència de Romania fa que les nacionalitats de la Unió Europea siguin ara majoritàries al conjunt de municipis, amb un 40'8% del total d'estrangers** (a l'any 2006, amb Romania classificat en la categoria de "resta d'Europa", aquesta i les africanes tenien un percentatge molt semblant, entorn al 28%). Per contra, les nacionalitats amb menys presència són la resta d'Europa (amb un 5'7%) i les asiàtiques (4%).

Si comparem aquestes dades amb les globals de tota la província veiem que **els municipis seleccionats presenten més prevalença de les nacionalitats de la Unió Europea (40'8% per 36% en global) i una menor presència de nacionals d'Amèrica en la mostra representada (20% per 23'4% en global).**

Per nacionalitats tenim algunes dades de gran interès. Així, trobem prevalences molt significatives a La Sénia, on el 83'7% dels immigrants són d'origen europeu comunitari -segons les nostres entrevistes quasi exclusivament romanesos; es tracta del percentatge de romanesos més elevat de tota Catalunya. Les entrevistes realitzades no han permès establir la causa d'aquesta situació, ja que la distribució es homogènia per tot el municipi i no s'ha trobat una concentració en cap sector econòmic superior a la mitjana. Les converses amb algunes associacions d'immigrants tampoc han servit per aportar cap dada definitiva per explicar l'origen d'aquesta situació.

També sorprèn el 19'3% de presència d'immigrants d'origen asiàtic a Tortosa o el 51'6% de ciutadans africans a L'Arboç.

"Es dona una correlació positiva entre un major número d'habitants del municipi i una major presència percentual de les nacionalitats americanes respecte a la resta d'estrangers, donat que aquestes

nacionalitats acostumen a treballar en el sector serveis i són les ciutats amb més habitants les que tenen a més persones dedicades a aquest sector a Tarragona”

Efectivament, segons l’anàlisi de correlacions realitzat³, s’ha observat una correlació positiva entre el número d’habitants del municipi i uns percentatges de prevalença més alts per part de les nacionalitats americanes. Així, sembla que les persones americanes tendeixen a instal·lar-se en els municipis grans. Per què? Segurament té a veure amb el sector laboral on treballen majoritàriament aquestes persones i que és el sector serveis. Així, existeix una correlació positiva entre ciutats amb un major percentatge de persones dedicades als serveis i la grandària del municipi. Si tenim en compte que en l’altre anàlisi de correlacions realitzat⁴ s’ha trobat que en els municipis amb més dedicació a l’agricultura és on menys ha augmentat la presència de població americana des de l’any 2000 al 2006 i, a la vegada, que són en els municipis amb més persones dedicades al sector serveis on més ha augmentat aquestes nacionalitats, podem donar per comprovada aquesta relació.

Si passem a **analitzar els resultats pels grups d’habitants** podem observar les següents situacions:

- Al grup de **municipis petits** (de cinc a deu mil habitants) el nivell de **prevalença de les nacionalitats de la Unió Europea és molt alt** (48’5%) –és possible que aquesta dada aparegui esbiaixada per la presència del municipi de La Sénia. També destaca la poca prevalença comparativa de les nacionalitats americanes (12’3%) respecte a la dada global de la província (20%).

³ Correlació positiva (+610) entre variable habitants (2007) i percentatge de prevalença de les nacionalitats americanes (2007), significativa a 0,01 (bilateral)

⁴ Correlació negativa (-590) entre les variables Augment de població americana (2000-2006) i % de persones dedicades a l’agricultura (2001) i correlació positiva (+552) entre les variables Augment de població americana (2000-2006) i % de persones dedicades al sector serveis (2001).

- El següent grup de municipis (**de deu a vint mil habitants**) destaca per la **baixa prevalença respecte al global de les nacionalitats africanes** (22'2% per un 29'5% en global) i l'alta prevalença de les nacionalitats americanes (26'6% per un 20% en global). Aquesta dada pot explicar-se, en part, per la presència en aquest grup de molts municipis costaners, on el grup americà troba feina més fàcilment.

- El següent grup (**de vint a cinquanta mil habitants**) destaca per la **baixa prevalença de les nacionalitats de la Unió Europea** (28% pel 40'8% en global). Per tant, destaca la moderada presència dels romanesos en poblacions de més de 20.000 habitants. En aquests bloc trobem capitals de comarca i grans municipis de costa i l'estudi ens proporciona prevalences més grans de ciutadans d'origen africà i americà, tendència que s'accentua més al següent bloc.

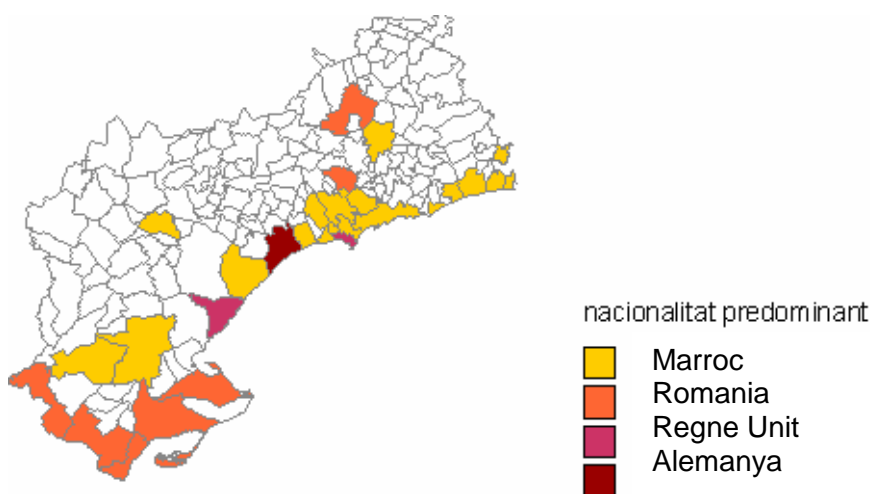
- Finalment els dos municipis més grans de la província, **Reus i Tarragona** destaquen per la **forta prevalença de les nacionalitats africanes** (37'9% respecte al 29'5% del global) i americanes (29'9% respecte al 20% del total) i, per contra, la poca representació de les nacionalitats de la Unió Europea (23'7% respecte al 40'8% del global). Entre tots dos municipis trobem una diferència molt significativa; així la prevalença de ciutadans africans a Reus supera en quasi 10 punts la de Tarragona ciutat.

Com a reflexió general podem dir que **les nacionalitats de la Unió Europea tenen major prevalença als municipis petits que als grans**. Per contra, les nacionalitats americanes tenen un valor de prevalença més alt conforme més habitants tenen els municipis. Per tant, la distribució de la població immigrada no és en absolut homogènia i presenta grans diferències segons els diferents municipis, encara que aquests es trobin a la mateixa comarca, siguin propers entre si o presentin característiques similars. Aquesta percepció es reforça amb l'anàlisi de correlacions, segons

el qual **hi ha una correlació negativa entre una major presència de població estrangera de la Unió Europea i la presència de persones de nacionalitats americanes i africanes⁵.**

Més enllà del concepte de prevalença, pot ser interessant mostrar un mapa resum de com es classifiquen els diferents municipis tarragonins **segons sigui la seva nacionalitat predominant** entre la població estrangera resident.

Mapa 10: Nacionalitats predominants pels municipis de més de 5.000 habitants.

Font: INE (2007)

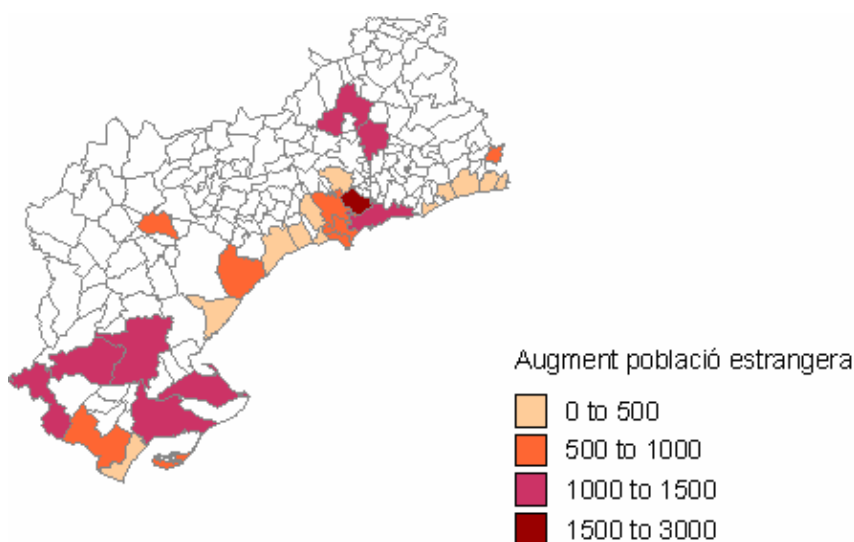
El resultat és que **la gran majoria dels municipis tenen com a nacionalitat predominant la marroquina**. En concret, 17 municipis dels 28. Després, i de manera destacada, la nacionalitat romanesa (8 municipis), el Regne Unit (2 municipis) i de manera puntual en un municipi la nacionalitat alemanya. Són dades interessants que poden servir per ajustar de forma molt més precisa la presència de les comunitats i poden ser de gran utilitat en el disseny de les polítiques d'intervenció comunitària i per dotar de representativitat a les diverses comunitats.

⁵ Correlació negativa (-738) entre variable percentatge de població estrangera de la Unió Europea (2007) i percentatge de població de les nacionalitats africanes (2007), significativa a 0,01 (bilateral) i correlació negativa (-741) entre variable percentatge de població estrangera de la Unió Europea (2007) i percentatge de població de les nacionalitats americanes (2007), significativa a 0,01 (bilateral)

"Les prevalences de presència de població africana han baixat en quasi tots els municipis en favor d'altres nacionalitats, en especial de les de la Unió Europea amb la incorporació de Romania"

Una vegada analitzat la **vessant dinàmica de l'impacte** del fet migratori sobre el territori al conjunt de les comarques, anem ara a fer el mateix pels municipis de referència.

Mapa 11: Augment percentual de la població estrangera als municipis de més de 5.000 habitants de l'any 2000 al 2007.

Font: INE (2000, 2007)

Com podem observar al mapa, **el creixement de la població estrangera es concentra de manera majoritària en aquests anys que estem analitzant. Destaquen municipis com el de Constantí, on en aquest anys ha augmentat la presència de població estrangera en un 2.230'8%**. És a Roda de Barà on existia abans de l'any 2000 més població estrangera respecte a la posterior arribada, ja que l'augment percentual en aquests anys ha sigut "només" d'un 171%. El mapa ens facilita una visió ràpida de com ha evolucionat la presència de població estrangera i ens permet establir criteris sobre quins territoris poden estar en situacions més complexes degut a les quantitats de nova població que han rebut i al curt període de temps de que han disposat per incorporar-la. Tanmateix,

mostren la distribució d'aquesta presència pel territori i permet establir el grau de similitud o aïllament de cada fenomen.

Analitzem ara com ha evolucionat la prevalença de les diferents nacionalitats en aquests municipis entre l'any 2000 i l'any 2007. Un altre cop haurem de recordar que aquesta comparativa està esbiaixada per la incorporació de nous països a la Unió Europea, el que dificulta l'estudi comparatiu diacrònic, donat que estem comparant unitats que han variat de manera substancial al llarg dels set anys que van del 2000 al 2007.

Taula 7: Variació de les prevalences per grans grups de nacionalitats entre l'any 2000 i 2007 pels municipis majors de 5.000 habitants.

Municipi	Augment Unió Europea	Augment resta Europa	Augment Àfrica	Augment Amèrica	Augment Àsia
Alcanar	8,7	9,1	-14,0	-4,5	0,4
Ametlla	18,7	-13,3	-6,0	1,7	-1,1
Amposta	8,8	-4,2	-16,5	8,7	3,2
Arboç	26,8	-0,3	-25,6	-0,7	-0,1
Calafell	-6,0	-5,6	-13,9	26,7	-1,2
Cambrils	-19,2	1,1	-3,0	18,9	2,0
Constantí	71,2	-3,2	-56,8	-12,0	-0,2
Cunit	10,6	-2,8	-30,7	18,7	4,2
Deltebre	-4,8	1,2	-18,9	22,9	-0,5
Mont-roig	5,9	-0,1	-19,3	10,4	3,1
Montblanc	-9,4	-1,1	-1,8	12,8	-0,4
Móra	31,4	2,5	-15,2	-20,5	0,4
Reus	6,7	-1,0	-16,9	11,6	-0,4
Riudoms	39,7	0,4	-46,0	5,1	0,4
Roda de Barà	6,1	2,3	-25,7	16,8	0,6
Roquetes	8,5	-1,0	-9,0	7,6	-6,1
Salou	26,7	-7,6	-19,0	0,7	-0,8
St.Carles	23,3	7,5	-35,8	0,6	4,5
Sènia	-8,8	-0,8	-0,3	13,2	-3,4
Selva	3,0	-2,5	-29,2	26,3	2,4
Tarragona	3,8	0,5	-8,3	-7,9	11,8
Torredembarra	49,3	0,7	-43,7	-6,8	0,0
Tortosa	-0,9	5,8	-12,5	8,1	-0,5
Ulldecona	-12,8	5,0	-1,9	9,7	0,0
Valls	3,6	-4,2	-14,8	14,0	1,4
Vandellòs	-3,1	-1,6	3,4	4,9	-3,6
Vendrell	1,4	-2,4	4,5	-4,2	0,7
Vila-Seca	-13,9	1,2	0,3	9,5	2,8

Font: INE (2000, 2007)

Si analitzem aquest creixement percentual per **cadascun dels grans grups de nacionalitats** (sempre comptabilitzat com relació de prevalences) podem observar el següent:

- La prevalença de població de la **Unió Europea** respecte a la resta d'estrangers **ha pujat en quasi tots els municipis** analitzats per la incorporació a aquesta categoria de països què, com Romania, ha vist com la seva presència ha augmentat de manera molt considerable en els darrers anys. Així, com a mitjana dels 28 municipis, **el seu per relatiu respecte a la resta de les categories ha augmentat en 9'8 punts**. Per municipis, **el major augment d'aquesta representativitat s'ha donat en el municipi de Constantí, on el seu pes ha augmentat en 71'2 punts percentuals** des de l'any 2000 al 2007. Com a curiositat, el municipi amb major percentatge de població d'origen comunitari a l'any 2007, La Sènia (amb un 83'7% de total de la població estrangera), no ha tingut creixement en aquests anys. Es tracta, evidentment, d'un biaix produït perquè a l'any 2000 (i fins al 2007) Romania, que és la nacionalitat predominant en aquest municipi, no formava part de la Europa comunitària. Per contra, el municipi on les persones amb nacionalitats comunitàries han vist prendre representativitat respecte a la resta d'estrangers ha estat Cambrils, amb -19'2 punts percentuals.

- Per contra, **es dona una baixada de prevalença general en la representativitat dels països europeus no comunitaris**, com a conseqüència de la incorporació de Romania a la Unió Europea. Aquesta baixada es de -0'5 punts percentuals, **sent el municipi de l'Ametlla de Mar on aquesta pèrdua es més elevada (-13'3 punts percentuals)**. Per contra, l'augment més accentuat s'ha donat en aquests anys al municipi d'Alcanar, que ha vist un augment de 9'1 punts percentuals en la seva població Europea no comunitària. També és aquest el municipi on més població estrangera no comunitària hi ha a l'any 2007, ja que un 16'6% de la població estrangera té com a nacionalitat un país de la resta d'Europa.

- Si parlem de l'evolució de la prevalença de la **població africana** en aquesta anys, **els seus valors són negatius a quasi tots els municipis analitzats**. Això es veu en el valor de la mitjana per tots

els municipis, que és de -17 punts percentuals, el més important per a totes nacionalitats. **El cas més evident és el municipi de Constantí, on la seva prevalença cau en 56'8 punts percentuals.** Sens dubte, aquest valor s'ha de posar en relació amb el gran augment percentual que ha tingut aquest municipi respecte a la seva població d'origen europeu (romanès, en concret). Per tant, sembla mostrar-se un estancament de la presència de població africana que ha estat substituït de forma continua -però molt acusada els darrers anys- per població americana i romanesa. Només El Vendrell s'ha donat un augment en la seva representativitat respecte a la resta de nacionalitats (4'5 punts percentuals) i inclús a l'Arboç, el municipi on més població estrangera d'origen africà hi ha (un 51'6% tenen aquest origen i marroquí en concret), s'ha donat una baixada en el seu pes relatiu respecte a les altres nacionalitats de -25'6 punts percentuals.

- La població **d'origen americà ha pujat, en general**, la seva presència respecte a d'altres nacionalitats en aquest set anys en els municipis analitzats. En concret, ha augmentat en 6'9 punts percentuals. **Importants són els augments que s'observen a municipis com Calafell (26'7 punts percentuals)** o La Selva (26'3 punts percentuals). Com ja havíem vist anteriorment, es tracta de municipis de costa amb un important pes del turisme. Tanmateix, el municipi amb més població americana empadronada és Amposta, on el 36'6% dels estrangers són de nacionalitats d'aquest continent. A Amposta aquest col·lectiu ha crescut només en 8'7 punts percentuals. Per contra, baixa la seva representativitat a Móra de l'Ebre (-20'5 punts percentuals). En general, com la única categoria que veu créixer la seva representativitat relativa juntament amb les nacionalitats europees comunitàries, augmenta més on menys ho fan aquestes i viceversa.
- Finalment, analitzant l'evolució de la **població asiàtica**, cal dir que **existeixen municipis on la seva prevalença ha augmentat, però sense gaires valors destacats.** La mitjana global ha estat de

només 0'7 punts percentuals d'augment en el seu pes entre la població estrangera. Només destaca un valor, molt per sobre de la resta, com és el municipi de Tarragona, amb 11'8 punts percentuals. Tanmateix, segueix sent Tortosa el municipi amb més població asiàtica (un 19'3% del total d'estrangers), encara que no ha crescut en aquest anys i inclús ha estat negatiu (-0'5 punts percentuals).

Taula 8: Taula resum augment percentual de la població estrangera per municipis.

Nacionalitats	Mitjana augment (punts percentuals)	Valors màxims	Valors mínims
Unió Europea	9'8	71'2 Constantí	-19'2 Cambrils
Resta Europa	-0'5	9'1 Alcanar	-13'3 Ametlla de Mar
Àfrica	-17	4'5 Vendrell	-56'8 Constantí
Amèrica	6'9	26'7 Calafell	-20'5 Móra d'Ebre
Àsia	0'7	11'8 Tarragona	-6'1 Roquetes

Font: INE (2000, 2007)

2. Característiques de la població estrangera: edat i sexe

Sexe i edat:

L'arribada de persones estrangeres ha suposat el rejueniment de la població. No tant per un augment important de la natalitat, com per la manca de persones d'edats superior a la laboral en les migracions que arriben.

La població estrangera mostra una masculinització evident, doncs el 56'3% són homes. Per contra, el volum de població infantil i juvenil és semblant al total de la població.

La població que prové dels països de la Unió Europea era la més envellida entre les estrangeres... fins a la incorporació de Romania en aquesta categoria.

La població que prové dels països de la resta d'Europa es situa en el grup de les edats actives, com acostuma a passar amb les migracions més recents i paritat respecte al sexe.

La població que prové dels països de l'Àfrica està molt masculinitzada i és la que té un percentatge més elevat de població infantil i juvenil: per exemple, un 23'9% de les persones marroquines tenen menys de 15 anys.

La població que prové dels països d'Amèrica és la única, entre les estrangeres, on la majoria de persones són dones.

La població que prové dels països asiàtics està totalment masculinitzada: el 71'1% de les persones són homes.

En aquesta secció s'analitzarà els efectes del fet migratori en la definició de la població, més enllà de la dimensió de la seva presència en el territori. En aquesta definició es tindrà en compte les variables clàssiques, com són el sexe i l'edat.

"L'arribada de persones estrangeres ha suposat el rejueniment de la població. No tant per un augment important de la natalitat, com per la manca de persones d'edats superior a la laboral en les migracions que arriben"

Com podem observar en la següent taula, allò més rellevant és la diferència entre els percentatges dels majors de 15 anys; és a dir, entre **la gran diferència a favor de les edats de 14 a 65 anys respecte a les edats de més de 65 anys entre els estrangers i, a la inversa, la major presència de persones d'edat avançada entre la població espanyola.** Es tracta d'un fenomen normal, doncs el projecte migratori es justifica per la voluntat d'accedir a un lloc de treball. He aquí una tendència que farà evolucionar cap al creixement dels primers respecte als segons quan les generacions més joves accedeixen a l'edat reproductiva. Aquesta dada es manté en el temps, encara que en comparació amb l'any anterior -l'any 2006- el percentatge de persones estrangeres menors de 15 anys ha crescut i sembla que aquesta serà la tendència de futur.

Taula 9: Estructura d'edats per població estrangera i total a Tarragona

Grup d'edat	Total estrangers	%	Total població	%
0-14	19.356	16'6%	113.823	15%
15-64	93.241	80%	523.827	69'1%
65 i més	3.904	3'4%	120.145	15'9%
Total	116.501	100	757.795	100

Font: INE (2007)

Per tal d'analitzar les conseqüències que aquestes dades tenen sobre el conjunt de la societat s'ha d'analitzar l'índex de dependència. Aquest indicador mesura la càrrega que significa la proporció de persones en edats no actives laboralment sobre les persones que sí estan en edats actives.

Taula 10: Índex de dependència per grans grups de nacionalitats a Tarragona

Població Total	Població Estrangera	Població U.E.	Població Europa	Població Africana	Població Americana	Població Asiàtica
44'7	24'9	23'3	24'4	30'6	22'7	16'1

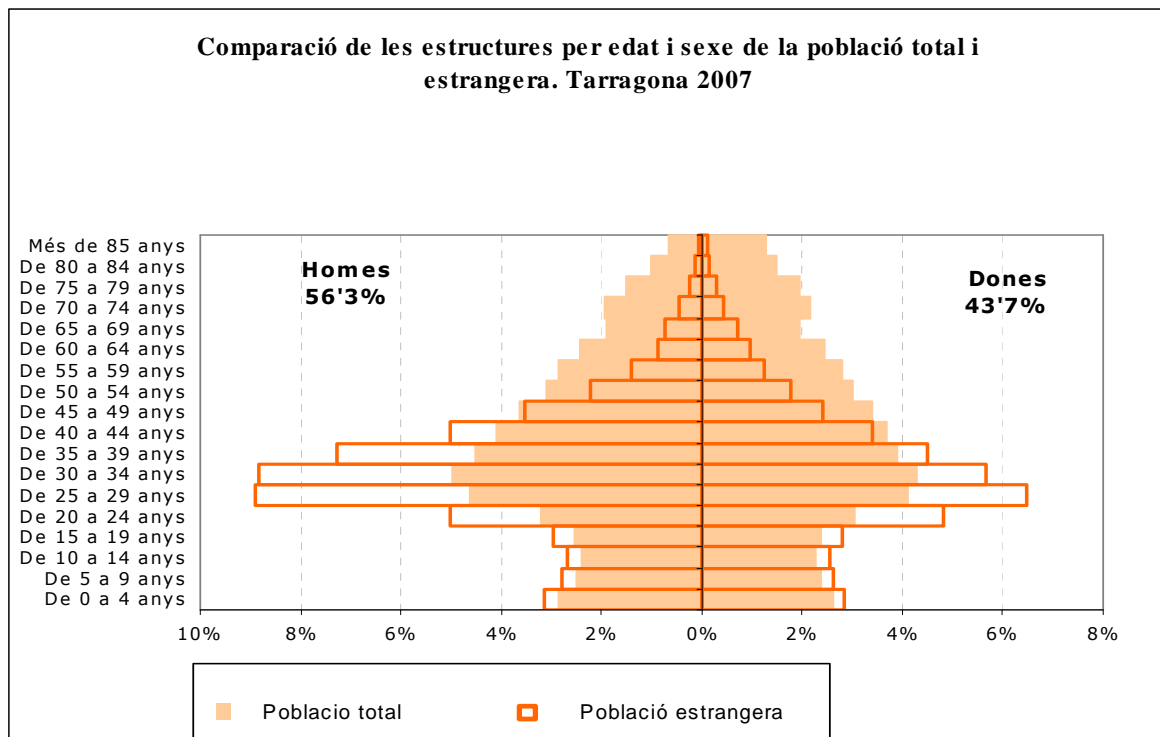
Font: INE (2007)

Com veiem, les proporcions són molt diferents i la incorporació de treballadors estrangers afavoreix una disminució de l'índex de dependència de la població general, que és un dels més alt dels països membres de la Unió Europea. Així, l'índex per el global de la població és de 44'7 punts, mentre que aquest valor per a la població estrangera és de només 24'9 punts. L'índex de dependència, respecte a la població estrangera, respon de manera molt clara a l'arribada de població en el temps. Així, respecte al 2006, aquest índex baixa per les nacionalitats que mes han crescut en població en l'últim any: les nacionalitats de la Unió Europea i les americanes. Per contra, puja per les africanes de manera important i les asiàtiques, tant perquè més població arriba als 65 anys i, sobretot, per l'augment de la natalitat, menys freqüent fins que s'estabilitza el procés migratori.

"La població estrangera mostra una masculinització evident, doncs el 56'3% són homes. Per contra, el volum de població infantil i juvenil és semblant al total de la població"

Aquesta és una dada semblant a la del conjunt de Catalunya, on els homes representen el 54'6% del total d'estrangers. En general, la diferència entre homes i dones respon a l'origen majoritari de la població estrangera. Com es veurà quan analitzem aquesta variable, les persones que emigren des de països africans són majoritàriament homes, mentre que són les dones les que més emigren des dels països llatinoamericans. Tot i que avui les dades encara mostren aquesta situació, els processos de reagrupació familiar que s'estan donant els darrers anys han mitigat els diferencials entre sexes segons el lloc d'origen.

Gràfic 4: Piràmide d'edats comparades per a la població total i estrangera

Font: INE (2007)

Com veiem, l'estructura de les dues piràmides d'edat és molt diferent entre els dos grups de població. La població espanyola presenta una clàssica piràmide de país desenvolupat, amb unes diferències entre segments suaus, una base petita que augmenta en el segment intermedi -a partir dels 20 anys i que, en el cas espanyol es manté fins als 40 anys- i amb nivells elevats de població en la part alta de la piràmide. Per contra, la població estrangera es concentra fonamentalment entre els 20 i els 50 anys, que és l'edat laboral, i disminueix de forma molt important pel que fa a la població més envellida.

Una dada interessant és veure com el volum de població juvenil (menors de 15 anys) és semblant entre la població estrangera i el total de la població, encara que comença a diferenciar-se a favor dels estrangers si el comparem amb l'any anterior. Així, **el 16'6% de les persones estrangeres tenen menys de 15 anys, mentre que el percentatge pel total de la població és inferior, d'un 15%**. La diferència, però, no sembla especialment significativa. Tot i això, caldrà veure com evoluciona en el

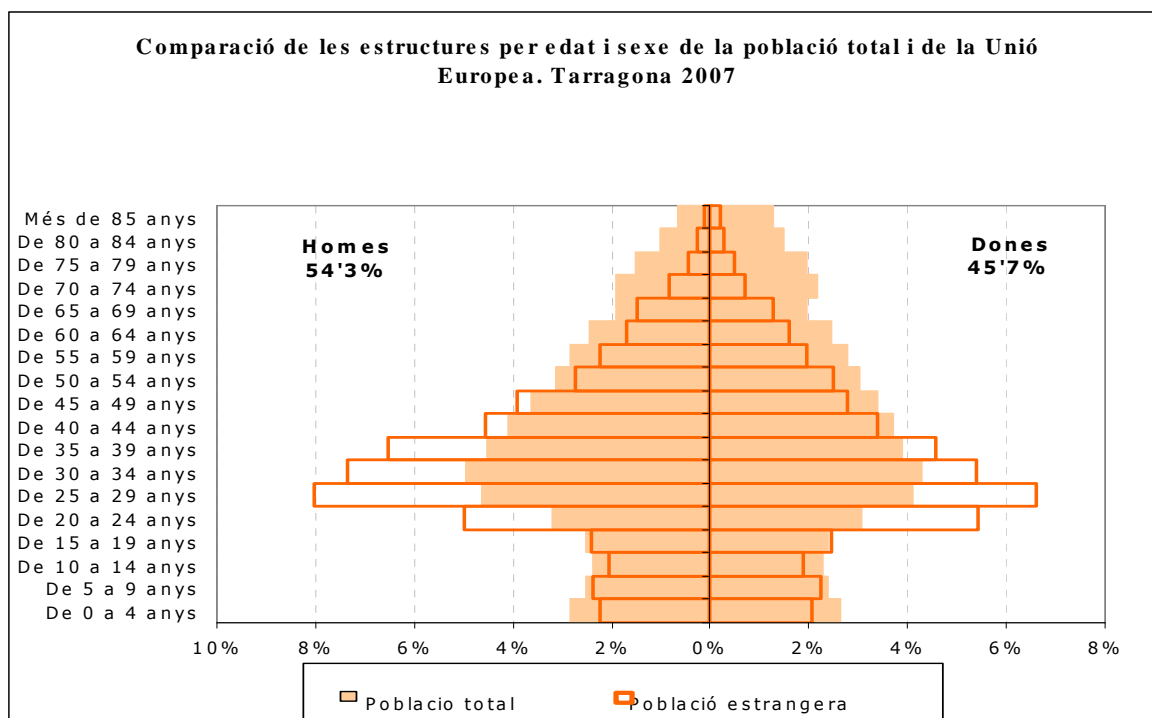
futur, ja que si es conserven els índex de natalitat actuals -superiors entre els estrangers- és de preveure que l'evolució de les piràmides d'edat en aquest segment de menors de 15 anys sigui diferent i el percentatge de menors entre els estrangers augmenti.

Presentem a continuació una sèrie de piràmides comparades per grans grups de nacionalitats.

"La població que prové dels països de la Unió Europea era la més envellida entre les estrangeres... fins a la incorporació de Romania en aquesta categoria"

- Es pot observar en las següent piràmides com la població de la **Unió Europea** és, comparativament amb la població total de la província, **bastant equilibrada respecte al seu sexe i edat**. Es produeix un doble fenomen, per una part, el percentatge de població menor de 15 anys és menor que per total de la població estrangera i, per altre, el percentatge de majors de seixanta cinc anys és major. Aquesta definició prové, per una part, **d'una migració molt recent, per part de la població romanesa, que encara no ha portat a terme processos de reagrupament o projectes familiars i, per altre, d'una població comunitària amb un projecte residencial i no laboral d'edats avançades**. Així, el seu índex de dependència és més elevat que el del conjunt de la població estrangera, en concret d'un 23'3 que, com es pot veure en la piràmide, no respon a una major presència de població infantil, sinó a una major presència de població d'edats avançades. **L'element més interessant és veure com la incorporació de Romania ha rejuenit molt aquesta població, doncs a l'any 2006 (prèvia a la seva incorporació a la Unió Europea) l'índex de dependència era de 31'7 davant de l'actual de 23'3**, bàsicament perquè ara és menor el percentatge de població major de seixanta cinc anys.

Gràfic 5: Piràmide d'edats comparades per a la població total i de la Unió Europea

"La població que prové dels països de la resta d'Europa es situa en el grup de les edats actives, com acostuma a passar amb les migracions més recents i paritat respecte al sexe"

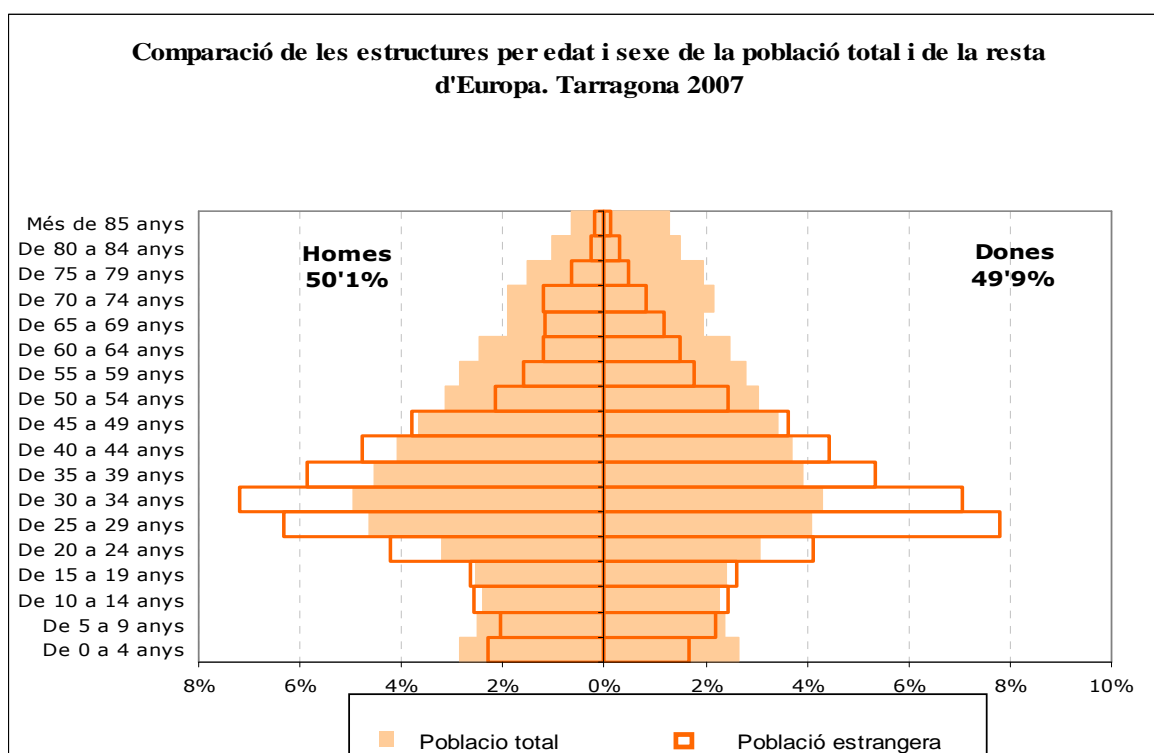
La piràmide de les persones que provenen de la resta d'Europa mostra aquella característica de rejuveniment que habitualment es detecta quan parlem de població estrangera. Aquí tenim com, efectivament, el percentatge més gran de persones es situen en les edats actives, **amb un percentatge menor de població infantil i juvenil que el conjunt de la població estrangera (un 13'2% enfront del 16'6%)** i, per contra, **el més elevat percentatge de població d'edats elevades, encara que aquest valor és només del 6'4%**. Això fa que l'índex de dependència d'aquestes nacionalitats sigui comparativament mitjà, de 24'4 punts.

Com veiem, la base de la piràmide presenta valors molt similars entre els dos grups que queden del tot diferenciats a partir del segment 15-19 anys i que no tornarà a igualar-se fins al grup de 40-45 anys. Es tracta, doncs, de població en edat activa i molt jove, ja que el grup majoritari està entre els 25 i els 34 anys. Aquesta dada queda compensada pel fet que el

percentatge de població més gran de 65 anys és més elevat que el propi del conjunt de població estrangera, ja que arriba a el 6'4% de la població de la resta d'Europa, enfront el 3'4% del conjunt d'estrangers.

Respecte a la proporció per sexes es dona una paritat quasi perfecte: un 50'1% són homes, davant del 49'9% que són dones. En tot cas, aquests percentatges es mantenen en els diferents segments, sense que puguin apreciar-se diferències significatives entre el nombre de dones i homes. Per tant, cal suposar que les motivacions pel projecte migratori entre homes i dones que provenen de la resta d'Europa són comuns.

Gràfic 6: Piràmide d'edats comparades per a la població total i de la resta d'Europa

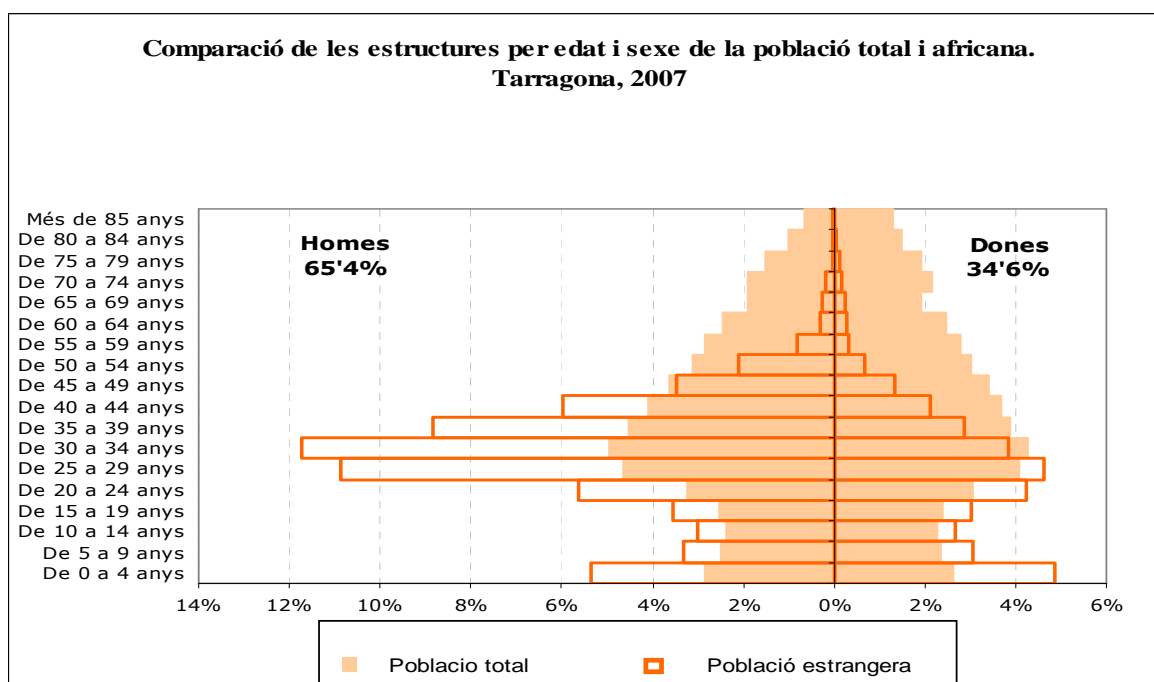
Font: INE (2007)

"La població que prové dels països de l'Àfrica està molt masculinitzada i és la que té un percentatge més elevat de població infantil i juvenil: per exemple, un 23'9% de les persones marroquines tenen menys de 15 anys"

La població d'origen africà és una de les que mostra una piràmide menys simètrica. Per una banda està el sexe, amb una tendència a la

masculinització molt accentuada (el 65'4% són homes) i una piràmide amb molts valors en edats juvenils. Aquesta masculinització posa en evidència que els projectes migratoris d'aquestes persones estan majoritàriament protagonitzats per homes. Cal pensar que en aquest apartat estudiem la immigració originària del països del Magrib i Subsaharians, on l'imaginari que porta a moltes persones a la immigració és fonamentalment masculí. Tanmateix, el percentatge de masculinització ha baixat respecte a l'any 2006, quant va ser de 67'3%. La raó d'aquesta evolució pot estar en els processos de reagrupament familiar que s'estan donant de manera molt significativa a partir de l'últim any.

Gràfic 7: Piràmide d'edats comparades per a la població total i africana

Font: INE (2007)

En comparació amb la taula anterior, es pot veure un volum mínim de població en edats avançades, encara que **sí existeix un volum important en edats infantils i juvenils, la més alta entre la població estrangera amb un percentatge del 22'3% de la població.** Per aquesta raó l'índex de dependència té un valor alt, de 30'6, el més alt entre la població estrangera. Es tracta d'una dada molt interessant, ja que conèixer el nombre d'infants i joves és fonamental per tal de dissenyar polítiques tan importants com l'educativa o la sanitària i preveure les necessitats futures. En aquest cas, i donat la seva importància, hem analitzat les dades de la

població dels països amb poblacions més nombroses a Tarragona i destaca el percentatge de població menor de 15 anys entre la població marroquina – la més important entre l'africana-, que arriba al 23'9%, la més alta entre els estrangers.

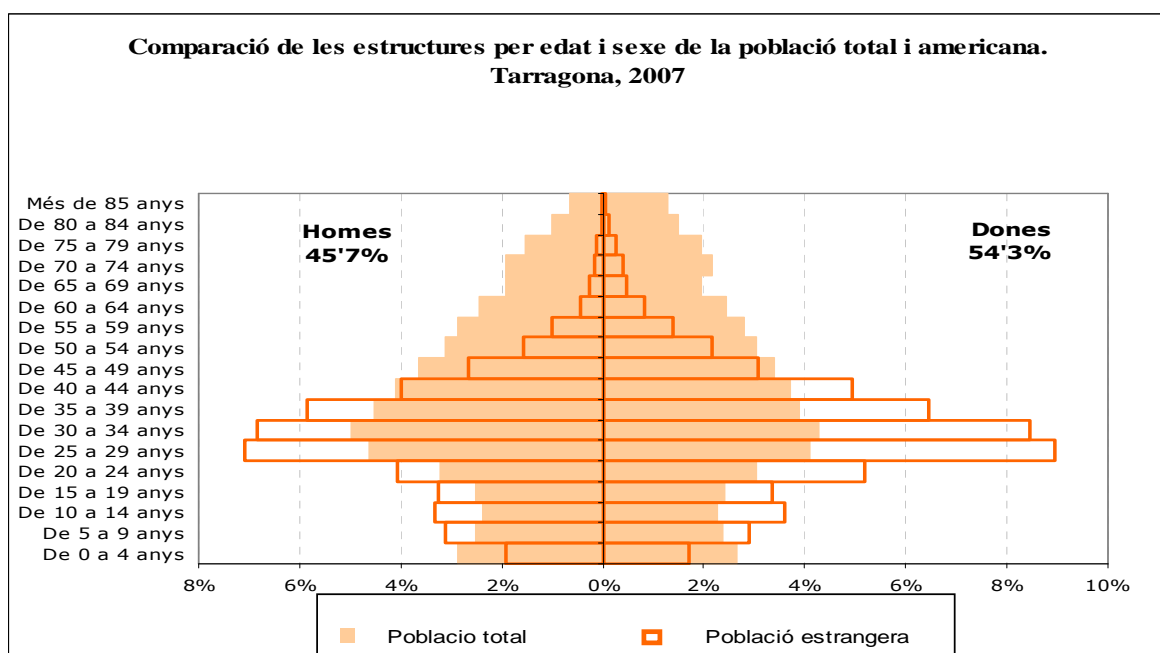
Un altre element molt important el trobem a la base de la piràmide on, com veiem, **el percentatge de persones en edats infantils entre 0 i 4 anys dels estrangers d'origen africà és molt superior percentualment al de la població total a Tarragona.** Aquesta situació, juntament amb els processos de reagrupació familiar, configurarà en un futur immediat una població jove molt important amb necessitats pròpies en els àmbits de l'educació, les polítiques de joventut, la integració al mercat laboral, l'habitatge i altres que puguin aparèixer, que caldrà tenir molt presents per part de les administracions i els agents implicats: sindicats, associacions empresarials, associacions d'immigrants, etc. A les nostres entrevistes no hem estat capaços de detectar estratègies ben definides, ni comunes ni individuals, de com facilitar els processos d'integració d'aquests col·lectius de joves que a curt termini representaran un part important de la nostra societat. Si bé és cert que s'estan desenvolupant accions i intervencions molt interessants sobre aquests col·lectius (cal destacar l'acció dels sindicats i les associacions empresarials), es troba a faltar més coordinació entre els agents i més mitjans per realitzar el seguiment sobre l'èxit d'aquestes intervencions. Un element que creiem molt important i que, per contra, es fa poca incidència és com els joves estrangers reben aquestes accions dirigides cap a ells i com les valoren les seves comunitats en termes generals. L'èxit d'aquestes polítiques serà, en gran mesura, el responsable de l'èxit en els plans d'integració i les diferents intervencions en aquest àmbit.

"La població que prové dels països d'Amèrica és la única, entre les estrangeres, on la majoria de persones són dones"

A diferència de la resta, les persones estrangeres dels països d'Amèrica són majoritàriament dones; ho són un 54'3% del total. Aquesta diferència mostra un projecte migratori diferent, en el qual són les dones les que

primer arriben al nostre país i són els homes els que les segueixen una vegada s'han instal·lat; tant per reagrupació familiar com utilitzant aquestes xarxes ja establertes per les dones. Aquesta distinció també l'hem trobat en l'anàlisi diferenciat dels diferents països americans. Així, la nacionalitat més feminitzada entre les americanes amb més presència a Tarragona és la colombiana, on un 58'9% són dones. Per contra, l'Argentina té quasi paritat entre els sexes, amb predomini masculí: un 48'7% de dones respecte a un 51'3% d'homes. Aquest predomini de les dones el trobem a tots els nivells de la piràmide, excepte entre els menors de 10 anys, i és més marcat en la població de més edat, en especial a partir dels 60 anys. Es tracta, sens dubte, de les conseqüències de la reagrupació familiar, però introdueix una dada interessant i significativa. Si analitzem la piràmide per la variable edat veiem que es tracta d'una població jove on els segments compresos entre els 20 i el 40 anys presenten el pes més gran de la estructura d'edats. Pel que fa a la població en edat infantil, aquesta es troba en la mitjana del conjunt de la població. Tot i això, s'observa un important increment a partir dels 5 anys, molt per sobre de la mitjana. Cal suposar que la major presència de població femenina –i com aquest fet pot condicionar el reagrupament familiar- afecta l'important volum de població juvenil. En aquest sentit, els percentatges de població menor de 10 anys és significatiu.

Gràfic 8: Piràmide d'edats comparades per a la població total i americana

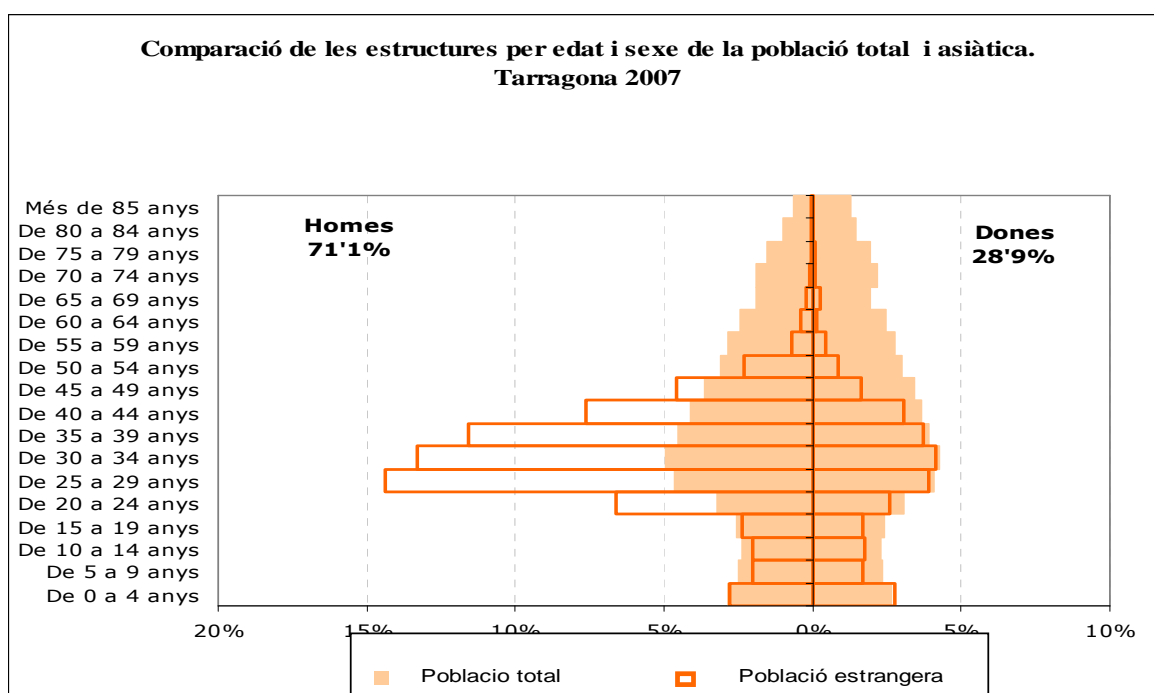

Font: INE (2007)

"La població que prové dels països asiàtics està totalment masculinitzada: el 71'1% de les persones són homes."

La masculinització -aquest 71'1% de població que són homes- és la característica més rellevant de l'estructura de la població asiàtica. Juntament també es dona una concentració en les franges d'edat productives, amb poques persones en edats superiors i valors limitats en les infantils i juvenils (en totes dues categories la població asiàtica té els valors més baixos). Per aquesta raó, **el valor de l'índex de dependència de la població asiàtica és la més baixa entre els estrangers: un 16'1.**

Gràfic 9: Piràmide d'edats comparades per a la població total i asiàtica.

Font: INE (2007)

A continuació es presenta una taula resum de les dades que s'han anat utilitzant en el comentari de les piràmides, tant pel total de la població, com l'estrangera, agrupades per grans grups de nacionalitats o bé les dades per les cinc nacionalitats amb més presència.

Taula 11: Resum de les dades referents a sexe i edats per origen de la població.

Població	Índex dependència	% població menor 15 anys	% població de 15 a 64 anys	% població de més 65 anys	% d'homes	% de dones
Població total	44'7	15%	69'1%	15'9%	50'8%	49'2%
Població estrangera	24'9	16'6%	80%	3'4%	56'3%	43'7%
Unió Europea	23'3	12,9	81,1	6,1	54'3%	45'7%
Resta Europa	24'4	13,2	80,4	6,4	50'1%	49'9%
Àfrica	30'6	22,3	76,6	1,1	65'4%	34'6%
Amèrica	22'7	16,6	81,5	1,9	45'7%	54'3%
Àsia	16'1	13,0	86,1	0,9	71'1%	28'9%
Marroc		23,9	75,0	1,2	63'7	36'3%
Romania		14,7	84,7	0,6	53'8%	46'2%
Colòmbia		17,6	81,2	1,3	41'1%	58'9%
Argentina		16,5	79,9	3,6	51'3%	48'7%
Equador		21,1	78,3	0,5	48%	52%

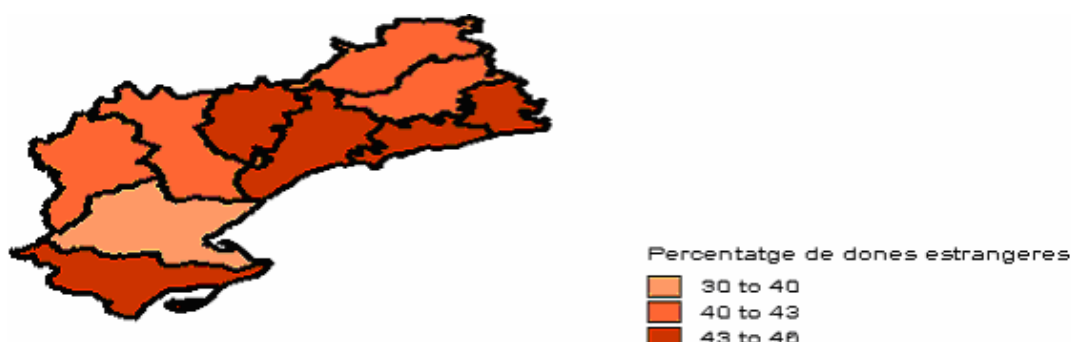
Font: INE (2007)

2. 1 Territorialització de la presència de població estrangera

2.1.1 Les Comarques

Una vegada analitzada la província com un conjunt, és hora d'afinar més, d'aplicar el *zoom* per baixar més al territori concret. Com un primer pas analitzarem les dades per les deu comarques que constitueixen el territori. Així, es presenta un gràfic referent a l'estructura per sexes de la població de les comarques de Tarragona per, posteriorment, fer el mateix amb la variable edat. Les dades territorials responen a la distribució de les diferents nacionalitats en el territori.

Mapa 12: Percentatge de població femenina entre el total de població estrangera

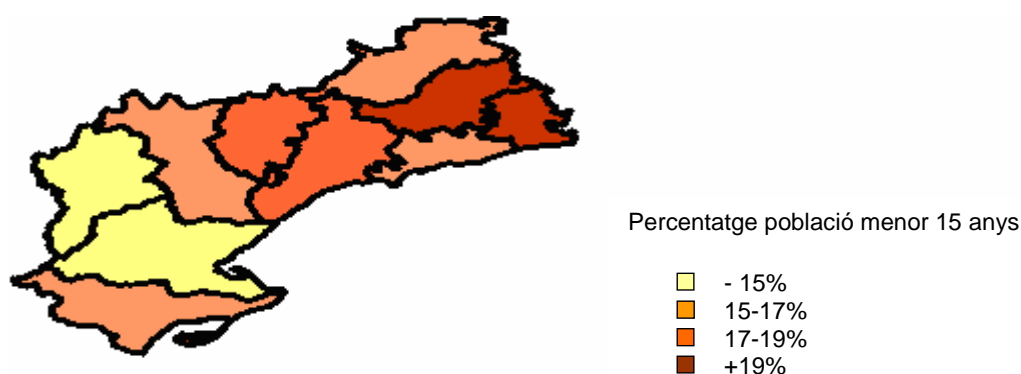
Sexe	Alt Camp	Baix Camp	Baix Ebre	Baix Penedès	Conca Barberà	Montsià	Priorat	Ribera d'Ebre	Tarragonès	Terra Alta
% Homes	59	55	61'3	55'5	58'5	55'6	55'9	57'9	55'3	59'6
% Dones	41	45	38'7	44'5	41'5	44'4	44'1	42'1	44'7	40'4

Font: Idescat (2007)

Com es pot observar, si analitzem l'estructura de la població per sexes, veurem que **totes les comarques tenen majoritàriament una població masculinitzada**. Tot i això, existeixen diferències importants que van del 55'3% d'homes que viuen al Tarragonès o el 55% que ho fa al Baix Camp, fins al 61'3% del Baix Ebre o el 59'6% de la Terra Alta. Com veiem al mapa anterior, les comarques que presenten un índex més baix de masculinització són: el Tarragonès, el Baix Camp i el Baix Penedès, juntament amb el Montsià. Les tres primeres són comarques fortament poblades i de costa, on el turisme i el sector serveis tenen una forta implantació. Com ja hem vist anteriorment, és en aquestes comarques on es concentra un més gran percentatge de població americana. El cas del Montsià apareix condicionat per la gran presència de població europea, fonamentalment romanesos, on el percentatge de dones és força important.

(en aquest cas tot, i tractar-se d'una comarca costanera, l'important comunitat asiàtica i la seva forta masculinització fa variar les dades generals), l'Alt Camp o la Terra Alta, on trobem percentatges de masculinització més importants. Com ja hem vist, aquestes comarques tenen les taxes d'immigrants d'origen africà i asiàtic més elevades i aquest fet, sense dubte, condiona els seus percentatges.

Mapa 13: Percentatge de població menor de 15 anys entre el total de població estrangera

Edats	Alt Camp	Baix Camp	Baix Ebre	Baix Penedès	Conca Barberà	Montsià	Priorat	Ribera d'Ebre	Tarragonès	Terra Alta
0-14 anys	19'5	17'6	14'5	19'2	16'9	15'4	18'1	15'7	15'9	12'6
15-64	79'3	78'2	80'4	77'3	81'8	82	78'5	80'9	81'4	86
65 i més	1'2	4'2	5'1	3'5	1'3	2'6	3'4	3'4	2'7	1'3

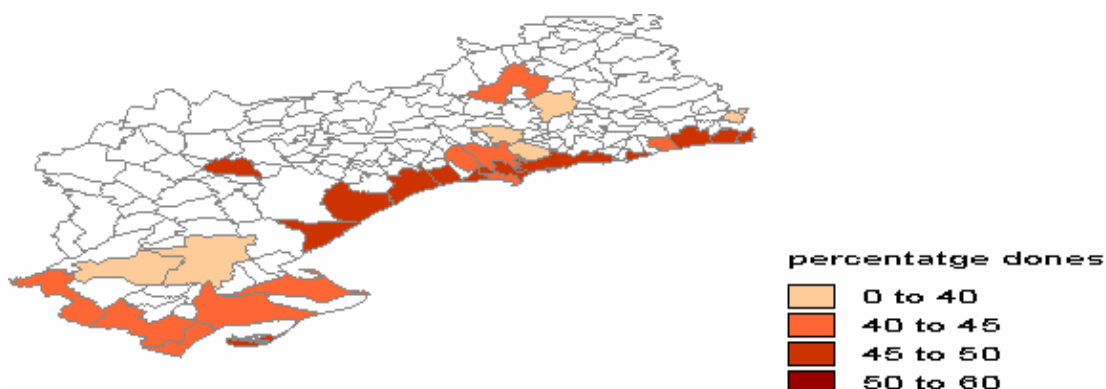
Font: Idescat (2007)

El mateix fenomen (la translació de la presència de les nacionalitats al territori) es dona quant analitzem la variable edat. Efectivament, les comarques amb un **major percentatge de població estrangera infantil i juvenil (de 0 a 14 anys) són l'Alt Camp (19'5% respecte al total de la població estrangera) i el Baix Penedès (19'2%)**. Comarques totes dues on les nacionalitats predominants són les africanes i singularment la marroquina, col·lectius que tenen el percentatge més elevat de població infantil. Per contra, les comarques amb **major percentatge de població de 65 anys són aquelles amb forts percentatges de població procedent de la Unió Europea: el Baix Ebre (5'1% de població estrangera major de 65 anys) i el baix Camp (4'1%)**.

2.1.2 Els Municipis

La variable que hem treballat respecte al perfil poblacional dels municipis analitzats ha estat **la variable sexe**. Abans hem pogut observar que la població estrangera a la província de Tarragona es caracteritza per certa masculinització. Passa el mateix als municipis seleccionats, on no es troba cap municipi on el percentatge de dones sigui superior al dels homes. En el següent mapa s'observa el percentatge de dones estrangeres respecte als homes.

Mapa 14: Percentatge de dones entre la població estrangera

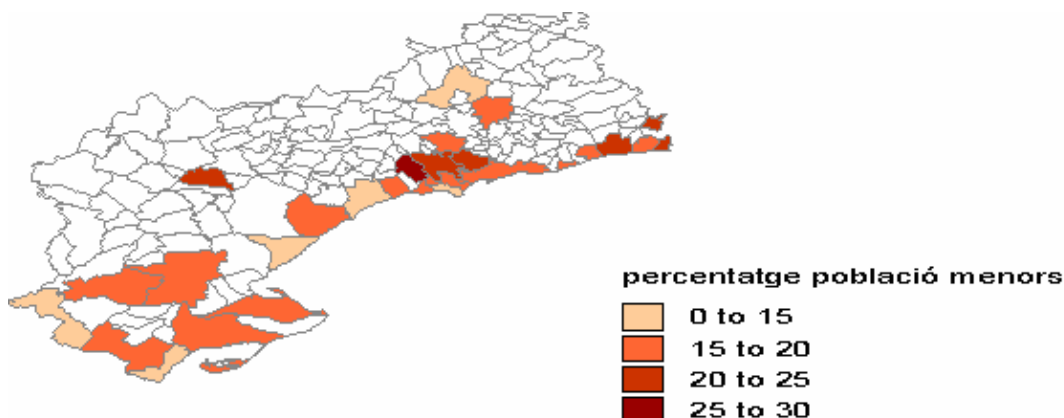

Indicadors	Mitjana	Valor Màxim	Valor Mínim
% dones	43'3%	48'9% Cambrils	35'3% Tortosa

Font: INE 2007

Com es pot veure **el percentatge de dones és inferior al d'homes entre la població estrangera** dels municipis analitzats, el que confirma la masculinització existent. Concretament la mitjana és d'un 43'3% de dones vers els homes, quant la mitja de la població total tendeix a l'equilibri i una certa feminització. Del fet que els valors mínims i màxims respectivament siguin els municipis de Cambrils i Tortosa s'ha de relacionar amb la presència de població nouvinguda segons la seva nacionalitat d'origen. Si comparem la mitja dels municipis seleccionats amb la del conjunt de la província observem que els resultats són molt semblants (56'3% d'homes 43'7% de dones a nivell provincial), el que indica la forta representativitat dels municipis analitzats respecte al conjunt dels provincials.

Mapa 15: Percentatge de població estrangera menor de 16 anys

Indicadors	Mitjana	Valor Màxim	Valor Mínim
% menors de 16 anys	17'8%	26'2% Ruidoms	11'8% Salou

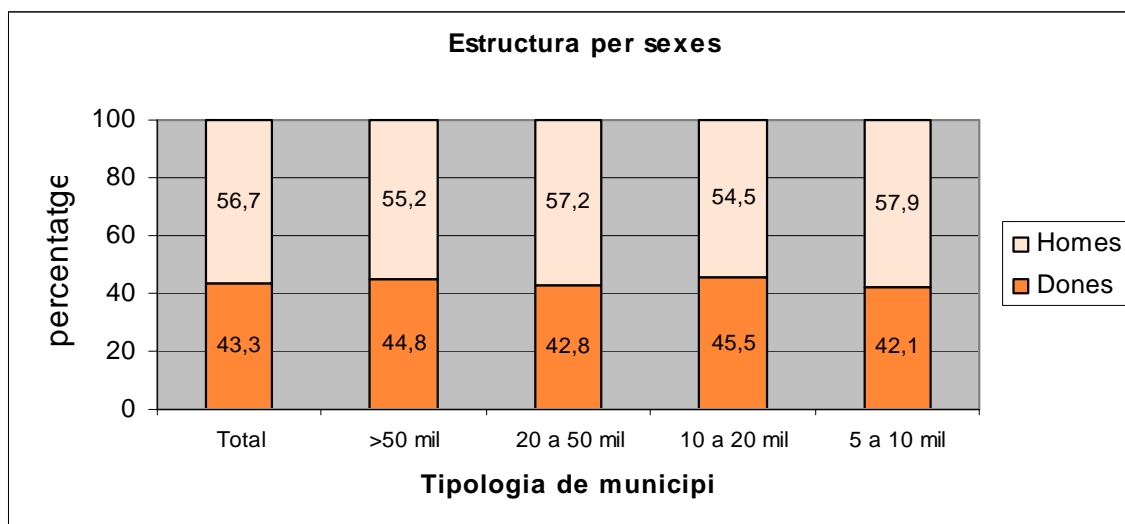
Font: INE 2007

També el percentatge de població infantil i juvenil entre la població estrangera respon al perfil d'edat de la nacionalitat predominant. Així **la mitjana de població menor de 16 anys entre els estrangers és del 17'8%** (molt semblant a la dada provincial, que és del 17'6%). Els valors màxim i mínim responen a la nacionalitat predominant en els municipis. Recordem que són les nacionalitats africanes, i sobretot la marroquina, les que presenten els percentatges més alts de població estrangera infantil i juvenil. Per contra, les nacionalitats europees són les que presenten un

percentatge més baix. Així, **Riudoms presenta el percentatge més alt, amb un 26'2% de població estrangera menor de 16 anys**. Es tracta d'un municipi on són majoritàries les nacionalitats africanes, i singularment la marroquina, que representa el 40'9% del total de població estrangera. Per contra, Salou **té el percentatge més baix, amb un 11'8%**. Això es deu a què el pes de la població procedent del Marroc és molt baix (aquesta nacionalitat representa només el 5'6% del total de població estrangera) i, per contra, la nacionalitat més present pertany a la Unió Europea: Regne Unit, un col·lectiu que acostuma a tenir mitjanes d'edat elevades, doncs responc a un turisme de persones jubilades en molts casos.

Finalment, la següent gràfica podrem establir si existeix relació entre habitants i prevalença segons sexe. En el següent gràfic **observem com no sembla existir una relació clara entre el número d'habitants d'una població i la preponderància d'un sexe sobre l'altre** entre la població estrangera.

Gràfic 10: Estructura de població per sexes per tipologia de municipi

Font: INE (2007)

3. Dinàmica poblacional: nupcialitat i natalitat

Nupcialitat:

La nupcialitat de la població estrangera és major que l'autòctona...però potser per efecte de l'edat.

El 77'8% dels matrimonis amb almenys un cònjuge estranger té una persona espanyola com l'altre cònjuge...i majoritàriament l'estranger és la dona.

Més d'un 26% dels matrimonis amb almenys un cònjuge estranger està protagonitzat per una persona de nacionalitat colombiana, dada molt per sobre de la seva representativitat com a col·lectiu.

El col·lectiu més endogàmic, l'equatorià. El que menys, el marroquí.

Dels matrimonis entre diferents nacionalitats, són les dones sud-americanes les que es casen amb homes espanyols...i les dones espanyoles les que es casen amb homes marroquins.

Natalitat:

Més del 25'1% dels nascuts a Tarragona a l'any 2005 eren fills de mares estrangeres; un percentatge que ha augmentat molt respecte a l'any anterior.

Territorialització:

La comarca de la Ribera de l'Ebre té el percentatge de nupcialitat estrangera més alt...però uns dels més baixos respecte a la natalitat estrangera.

Salou és el municipi on el percentatge de matrimonis amb cònjuge estranger és més elevat.

3. 1 Característiques generals de la nupcialitat

"La nupcialitat de la població estrangera és major que l'autòctona...però potser per efecte de l'edat"

A l'any 2005 es van celebrar a la província de Tarragona **un total del 3.503 matrimonis, dels quals 699 tenien, com a mínim, un cònjuge estranger. Això representa un 20% del total**; dada aquesta està per sobre del percentatge que representa la població estrangera respecte al total de població. Major tendència de la població estrangera al matrimoni? Sembla clar que es tracta només d'un efecte de l'edat, ja que la majoria de la població estrangera pertany a generacions de joves.

"El 77'8% dels matrimonis amb almenys un cònjuge estranger té una persona espanyola com l'altre cònjuge...i majoritàriament l'estranger és la dona"

Taula 12: percentatge de matrimonis amb almenys un cònjuge estranger i parelles mixtes

Indicadors	2001	2002	2003	2004	2005
% de matrimonis amb almenys un cònjuge estranger (Tarragona)	7'8%	11'6%	17'4%	21'9%	20%
% de matrimonis amb almenys un cònjuge estranger (Catalunya)	7'8%	11'1%	16'7%	18'8%	19'3%
% de matrimonis mixtes espanyols/estrangers (Tarragona)	7%	9'8%	12'9%	15'8%	15'5%
					Matrimoni endogàmic ⁶
					22'2%
					Matrimoni exogàmic ⁷
					77'8%
					Feminització exogàmic
					64'7%

Font: Anuario estadístico de extrangeria (2001, 2002, 2003, 2004, 2005)

Com es pot veure en la taula hi ha hagut un augment sostingut i similar dels matrimonis amb estranger tant a Tarragona com a Catalunya, amb **un augment interessant en els darrers anys fins al 2005 per Tarragona**, que passa per sobre dels números de Catalunya. No obstant, s'ha de valorar que el percentatge de matrimonis amb almenys un cònjuge estranger a Tarragona ha baixat en -4'34 punts percentuals de 2004 a 2005. Respecte

⁶ Dels matrimonis on almenys un cònjuge és estranger, en quin percentatge tots dos són estrangers.

als matrimonis mixtes també han augmentat, en especial entre 2002 i 2004. Cal destacar que, **dels 544 matrimonis mixtes**, el membre estranger és la dona en el 64'7% dels casos, és a dir, que **són majoritàriament els homes espanyols els que es casen amb dones estrangeres**.

El percentatge de matrimonis on almenys un dels cònjuges és estranger s'ha triplicat a Tarragona els darrers 5 anys, evidenciant com augmenta la comunicació i les relacions entre les diferents comunitats. Aquesta dada queda encara més reforçada pel fet que els matrimonis endogàmics únicament representen el 22'2% dels casaments (154 a l'any 2005), per tant, la major part dels casaments dels immigrants s'estan produint amb persones de nacionalitat espanyola. Ara bé, aquestes són dades que es poden generalitzar per tot el col·lectiu de persones estrangeres? Veiem que la participació de les diferents nacionalitats en la nupcialitat amb almenys un cònjuge estranger varia de manera important. Així, a l'any 2005, **el 48% d'aquests matrimonis a Tarragona estan protagonitzats per persones que pertanyen a nacionalitats sud-americanes**. Per darrera estan els protagonitzats per persones de l'Europa no comunitària (recordem, són dades de 2005) amb una participació del 22'6%, les nacionalitats de la Unió Europea (13'7%), africanes (12'7%) i asiàtiques (3%).

Si volem afinar més l'anàlisi per les grans nacionalitats presents a Tarragona haurem de treballar amb dades de l'any 2003. En aquest sentit podem observar la taula següent.

"Més d'un 26% dels matrimonis amb almenys un cònjuge estranger està protagonitzat per una persona de nacionalitat colombiana, dada molt per sobre de la seva representativitat com a col·lectiu"

En aquesta taula destaca un valor molt per sobre de la resta: **de tots els matrimonis amb cònjuge estranger, quasi el 27% ho són de colombians**. En al resta de les nacionalitats no existeixen grans

⁷ Dels matrimonis on almenys un cònjuge és estranger, en quin percentatge un és

diferències, el que pot significar que la nacionalitat marroquina (la més present numèricament) no té una especial preponderància en aquest fenomen de la nupcialitat a Tarragona.

Taula 13: Indicadors de dinàmica de població per nacionalitats (2003)

Indicador	Marroc	Romania	Colòmbia	Argentina	Equador
% almenys un cònjuge del total de casaments amb estrangers	8'9%	8'2%	26'9%	7'3%	5'4%
Matrimoni endogàmic ⁸	11'8%	25'5%	31'8%	10'10%	41'9%
Matrimoni exogàmic ⁹	74'5%	61'7%	65'6%	66'7%	51'6%
Feminització exogàmic ¹⁰	34'2%	55'2%	90'1%	64'3%	87'5%

Font: Idescat (2003)

La taula anterior ens mostra més dades significatives. Ja hem indicat que una quarta part dels matrimonis on un dels cònjuges és estranger, aquest és de nacionalitat colombiana. A més, com que l'índex de feminització és de més del 90%, a la majoria dels casos es tracta d'una dona. Per tant, podem assenyalar que el matrimoni tipus a Tarragona, on al menys un dels contraents es estranger, és el d'una dona colombiana amb un home espanyol. A les nostres entrevistes amb membres d'associacions d'immigrants d'origen sud-americà s'apunten la proximitat cultural i que la immigració colombiana sigui fonamentalment femenina com a causes principals d'aquest fet. Tot i això, els entrevistats es mostren sorpresos per la dada que valoren molt positivament.

A la banda contrària trobem la població equatoriana, amb un percentatge de matrimonis baix i amb un elevat índex d'endogàmia. La informació recollida a les nostres converses apunta a un cert grau d'aïllament de les comunitats originàries de l'Equador. Aquest aïllament no es dona únicament respecte els autòctons, ja que també sembla ser la comunitat que menys es relaciona amb altres grups i la que menys participa a les associacions

de nacionalitat espanyola.

⁸ Tots dos cònjuges són de la mateixa nacionalitat.

⁹ Un cònjuge és de la nacionalitat definida i altre de nacionalitat espanyola

¹⁰ Dels mixtes entre estranger i espanyol, en quin percentatge de matrimonis l'estrangera és la dona.

d'immigrants. Pel que fa a la feminització aquesta és molt elevada, ja que el 87'5% dels cònjuges als matrimonis exogàmics són dones.

Per contra, els marroquins presenten el nivell més baix de feminització, per sota del 35%. Aquesta dada en complementa amb que tenen el nivell més elevat de matrimoni exogàmic, per tant, el major nombre de matrimonis a la comunitat marroquina es celebren entre homes d'aquesta nacionalitat i dones d'altres nacionalitats, fonamentalment espanyoles. Alguns entrevistats apunten a factors culturals, al fet que la major part de la immigració marroquina a Espanya és masculina i a que moltes de les dones arriben per mitjà del reagrupament familiar (ja casades), com a causes del baix índex de feminització dels matrimonis exogàmics.

"Els més endogàmics, els equatorians. Els que menys, els marroquins"

Efectivament, veiem com són els equatorians els que tenen un percentatge més elevat d'endogàmia: un 41'9% es casen entre ells. Per contra, entre les cinc nacionalitats més presents, les persones de nacionalitat marroquina són les que més protagonitzen matrimonis amb altres nacionalitats, arribant el percentatge de matrimonis amb persones de nacionalitat espanyola al 74'5%.

"Dels matrimonis entre diferents nacionalitats, són les dones sud-americanes les que es casen amb homes espanyols...i les dones espanyoles les que es casen amb homes marroquins"

També podem observar com en el de matrimoni entre persones de nacionalitat espanyola i estrangera, en el cas del Marroc, són els homes el que es casen amb les dones espanyoles, mentre que per les nacionalitats sud-americanes és el contrari, es a dir, són les dones de nacionalitats estrangeres qui es casen amb homes espanyols. Significa alguna cosa això? Potser només respon al percentatge de població estrangera per sexes. Efectivament, els homes són majoria entre els marroquins (un 66% del

total, a l'any 2006) i les dones són majoria entre les persones d'origen sud-americà residents a la província.

3. 2 Característiques generals de la natalitat

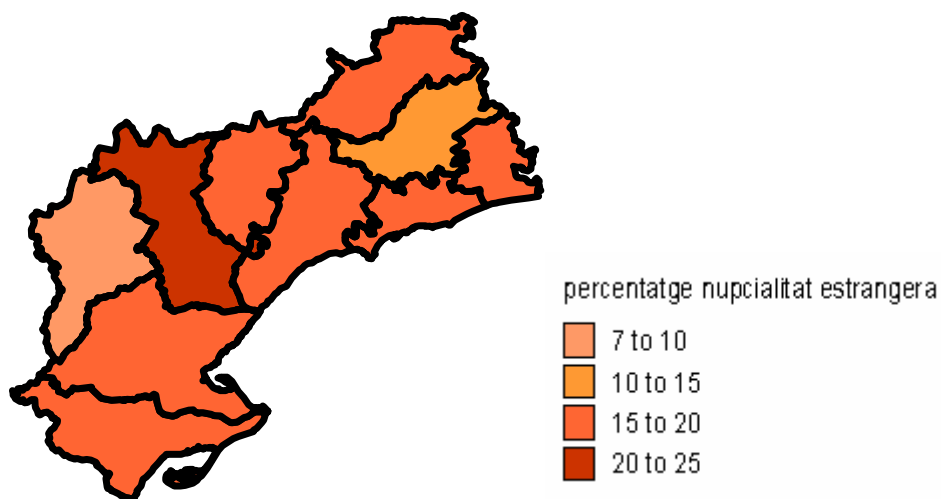
"Més del 25'1% dels nascuts a Tarragona a l'any 2005 eren fills de mares estrangeres; un percentatge que ha augmentat molt respecte a l'any anterior"

Respecte al naixements de mares estrangeres les dades per Tarragona són molts semblants a les dades per Catalunya, **ja que el percentatge per Tarragona és d'un 25'1% i per Catalunya del 24%**, tots dos dades referides a l'any 2005. La diferència és l'augment que s'ha donat respecte a l'any anterior, ja que si bé és cert que aquest augment era previsible, el cert és que ha estat molt més elevat a Tarragona que al conjunt de Catalunya: a la província a augmentat d'un 21'4%, mentre que al conjunt del país aquest augment ha estat més moderat, d'un 12'8. A nivell de dades absolutes, els naixement de mares estrangeres a Tarragona va ser a l'any 2005 de 2.064 per un conjunt de 8.220 naixements en conjunt.

3. 3 Territorialització de la dinàmica poblacional

3.3.1 Les Comarques

Mapa 16: Percentatge de nupcialitat estrangera per comarques (2003)

Indicador	Alt Camp	Baix Camp	Baix Ebre	Baix Penedès	Conca Barberà	Montsià	Priorat	Ribera l'Ebre	Tarragonès	Terra Alta
%Nupcialitat estrangera	14'4%	15'2%	18%	19'6%	17'9%	15'4%	16'7%	20'4%	19'4%	7%
%Natalitat estrangera	11'3%	16'2%	16'6%	20'8%	19%	20'6%	23'1%	11'1%	15'1%	6'2%

Font: Idescat (2003)

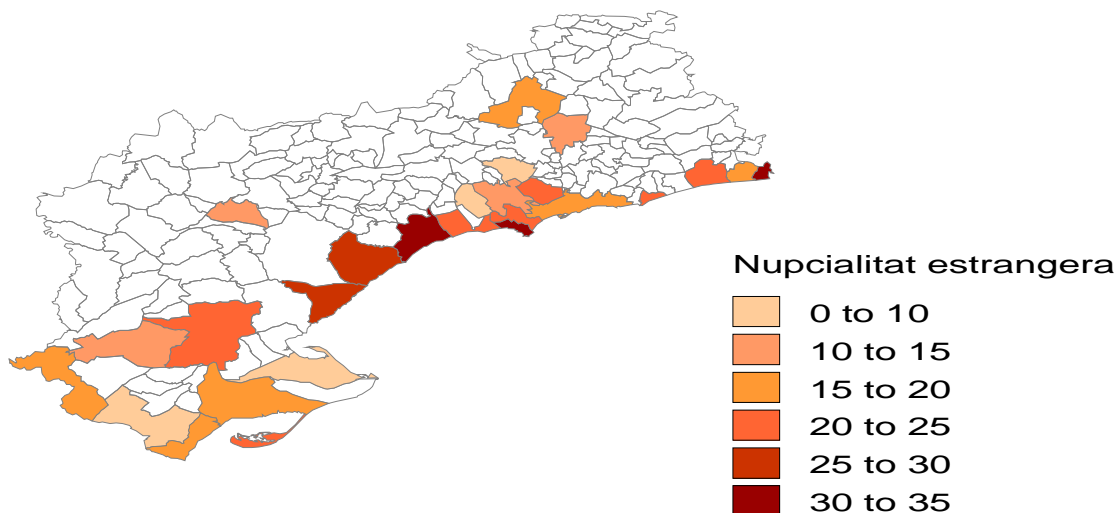
El mapa 16 defineix la tipologia de comarques pel percentatge de matrimonis amb un cònjuge estranger respecte al total i també, el percentatge de naixements amb mares estrangera respecte al total.

"La comarca de la Ribera de l'Ebre té el percentatge de nupcialitat estrangera més alt...però uns dels més baixos respecte a la natalitat estrangera"

Efectivament és interessant constatar que existeixen certes diferències entre els dos indicadors a les comarques. El cas més curiós és el de la Comarca de la Ribera de l'Ebre, que té el percentatge més alt de nupcialitat estrangera (20'4%) i un dels més baixos en natalitat estrangera (11'1%). Per què té uns valors de natalitat més baixos? Potser la resposta està en les característiques de la població europea (majoritària en aquesta comarca) que hem vist a les piràmides d'edat, és a dir, potser l'explicació està en una estructura d'edats més envellida d'aquesta població.

Per contra, la Terra Alta té els valors més baixos respecte al protagonisme dels estrangers en la nupcialitat i la natalitat.

Mapa 17: Percentatge de nupcialitat estrangeres per municipis (2003)

Municipis	% matrimonis amb estranger/a	% naixements de mare estrangera
Valor mitjà municipis	18'6	18'9
Valors màxims	34'4 (Salou) 31'2% (Montroig) 30'2% (Cunit)	52'9 (Ulldecona)
Valors mínims	3'8 (La Selva)	3'4 (Roquetes)

Font: Idescat (2003)

El mapa 17 defineix la tipologia de municipis pel percentatge de matrimonis amb un cònjuge estranger respecte al total

"Salou és el municipi on el percentatge de matrimonis amb cònjuge estranger és més elevat"

Cal destacar que la mitjana de tots els municipis seleccionats és molt semblant per totes dues variables, nupcialitat i natalitat (es quasi la mateixa) i està per sobre del percentatge del total de la província (nupcialitat: 17'4 i natalitat: 16'3)¹¹, la qual cosa vol dir **que els municipis grans estudiats estan per sobre de la mitjana dels més petits.**

Respecte a la nupcialitat estrangera existeixen tres municipis molt per sobre de la resta. Són, i per aquest ordre: Salou, Mont-roig i Cunit, tots tres amb percentatges superiors al 30% del total de matrimonis.

¹¹ Dades per l'any 2003.

Finalment, destacar que a la natalitat estrangera sorprèn el valor extraordinàriament alt d'Ulldecona, on quasi el 53% dels naixements ho són de mare estrangera. La presència d'una comunitat de romanesos molt important s'apunta per part dels responsables municipals com a causa d'aquest elevat nombre de naixements. Recordem que prop del 60% dels estrangers que viuen a Ulldecona són d'origen romanès.

4. Ocupació

Ocupació:

Al llarg de l'últim any s'ha donat un augment considerable de la filiació a la Seguretat Social per part dels estrangers; un creixement més important que al conjunt de Catalunya.

A diferència de Catalunya, les persones estrangeres dedicades a l'agricultura a Tarragona són moltes més; i les dedicades a les tasques de la llar moltes menys.

Les persones de nacionalitat romanesa a Tarragona es dediquen més intensament al sector agrícola que la resta de nacionalitats estrangeres: els municipis on més persones es dedicaven a l'agricultura a l'any 2001 és on més ha crescut la presència de persones de l'Europa de l'Est al llarg dels últims anys.

La població de l'Europa de l'Est (bàsicament romanesos) s'ha instal·lat en aquells municipis on es troben unes menors taxes d'atur. Sens dubte això es veu afavorit per ser el col·lectiu de més recent arribada i que, per tant, respon a les majors demandes laborals del moment. Per contra, la població africana que va protagonitzar un projecte migratori anterior, s'ha establert en municipis amb indicadors d'atur més elevats

4. 1 Característiques generals de l'ocupació estrangera

"Al llarg de l'últim any s'ha donat un augment considerable de la afiliació a la Seguretat Social per part dels estrangers; un creixement més important que al conjunt de Catalunya"

Una primera data d'interès és el volum de la demanda **d'ocupació de persones estrangeres**. A febrer de 2008, i segons les dades del Departament de Treball i Indústria, s'ha finalitzat amb **11.310 demandants estrangers inscrits als registres de les oficines de Treball de la Generalitat a Tarragona, el que suposa el 15'5% del total de demandes existents a Catalunya (72.928)**. En comparació a l'any passat (febrer de 2007), **els demandats estrangers a Tarragona han augmentat de 3.485 (44'5%)**. Aquest augment anual ha estat al **conjunt de Catalunya del 39'8%, és a dir, inferior al creixement de Tarragona**.

Taula 14: Indicadors d'afiliació a la Seguretat Social dels estrangers

Territori	Afiliats estrangers	% de dones	Augment Any 2007	Règim General	Règim Autònom	Règim Agrari	Règim Llar
Tarragona	46.542	30'6%	12'6%	77%	10'3%	8'6%	4'2%
Catalunya	447.463	36'8%	8'2%	81'6%	9'4%	2'9%	6'3%

Font: *Ministerio de Trabajo y Seguridad Social (01/08)*

Respecte a l'ocupació existeix una dada imprescindible, com és la dada dels **afiliats estrangers a la Seguretat Social**. A 31 de gener de 2008 hi ha 46.542 persones estrangeres afiliades a Tarragona. A Catalunya aquesta dada és de 447.463. Què significa aquesta dada respecte al total de la població estrangera? Per respondre a aquesta pregunta podríem utilitzar la dada a data 31 de gener de 2007, el que ens permet comparar respecte a la població total. **Així, a Tarragona, a data 31 de gener de 2007, el percentatge de població estrangera afiliada a la Seguretat Social és del 35'5% del total d'estrangers empadronats a la província; un percentatge menor que per al conjunt de Catalunya, on el 42'5% de població estrangera està afiliada**. En tot cas, es tracta d'un percentatge alt, coherent amb el fet que siguin persones en edat laboral les que

protagonitzen el fet migratori (recordem que pel conjunt de població aquest percentatge a Tarragona és només del 33%). Respecte al global català, i a data 31 de gener de 2008, **a Tarragona viuen el 10'4% del total d'afiliats estrangers del país**, dada que està per sota de la representativitat d'aquest col·lectiu en el total de la població (així era a gener de 2007, quant el percentatge de població estrangera afiliada a Tarragona respecte al conjunt de Catalunya era del 9'9%, mentre que el pes de la població estrangera total era del 12% del conjunt de Catalunya). La resposta està en l'estructura d'edats, doncs a Catalunya l'índex de dependència de la població estrangera és 18% per un més elevat de 24'9% a Tarragona; és a dir, que a Tarragona hi ha més població estrangera en edats no laborals que al conjunt de Catalunya. La diferència, però, es pot anar reduint amb els anys, doncs al llarg dels mesos de l'any 2007 **l'augment de filiacions a Tarragona ha sigut molt més intens** que a la resta de Catalunya, **amb un 12'6%, mentre que a Catalunya aquest augment ha estat del 8'2%.**

Quin volum representen els estrangers entre el total d'afiliats? A Tarragona, el 14'6% són estrangers. Aquest és un resultat interessant, doncs respon, més o menys, al percentatge que representa aquest col·lectiu respecte al total de la població provincial (recordem que aquest percentatge és d'un 15'4%). Aquesta relació es dona també al conjunt de Catalunya, on el 13'2% dels afiliats a la Seguretat Social són estrangers. Finalment cal dir que **el percentatge de dones és baix, ja que representen un 30'6% del total d'estrangers afiliats a Tarragona.** Una vegada més aquesta dada s'ha de posar en relació amb la masculinització del col·lectiu d'estrangers en edats laborals, ja que les dones només representen un 43'7% del total. El fet que el percentatge de dones afiliades estigui per sota de la seva representativitat total també succeeix al conjunt de la població, on les dones afiliades¹² representen el 42% del total encara que, com es pot veure, el diferencial entre homes i dones és molt més elevat entre la població estrangera. A més, cal destacar la desigual distribució respecte al sector d'activitat segons sexe. Així, a Tarragona, les dones afiliades al règim

¹² Dada pel conjunt de l'Estat Espanyol a febrer de 2008.

de la llar representen el 12'6% del total d'afiliades; percentatge que només arriba al 0'4% en el cas dels homes.

"A diferència de Catalunya, les persones estrangeres dedicades a l'agricultura a Tarragona són moltes més; i les dedicades a les tasques de la llar, menys"

El règim de la Seguretat Social defineix, a grans trets, l'activitat a la qual es dediquen les persones. Si observem la taula anterior veurem que les persones estrangeres estan incloses en la seva majoria al règim general, tant a Tarragona com al conjunt de Catalunya. La gran diferència està en els percentatges dels règim agrari i de la llar. Com es pot veure, a 31 de gener de 2008, **a Tarragona el percentatge de persones estrangeres que cotitzen en el règim agrari representen el 8'6% ; moltes més que a la resta de Catalunya (2'9%). Per contra, les persones que s'inclouen en el règim de la llar són menys que al conjunt de Catalunya:** només un 4'2% pel 6'3% del conjunt del país. Aquest fet respon, naturalment, a la diferent presència per nacionalitats als territoris.

"Les persones de nacionalitat romanesa a Tarragona es dediquen més intensament al sector agrícola que la resta de nacionalitats estrangeres: els municipis on més persones es dedicaven a l'agricultura a l'any 2001 és on més ha crescut la presència de persones de l'Europa de l'Est al llarg dels últims anys"

Respecte a les **dades per nacionalitats** (incloem les cinc amb més presència) els resultats estan a la següent taula. Cal senyalar que són resultats pel conjunt de Catalunya, ja que no tenim dades referents a la província de Tarragona. A destacar **l'alt percentatge entre els marroquins i els romanesos d'aquells que es dediquen al sector primari**, molt més elevat que per a la resta de les nacionalitats. També destacar com entre els sud-americans (millor dir, sud-americanes) és molt alt el número de persones que es dediquen a les tasques de la llar. En especial per Equador (12'7%) i Colòmbia (10'6%). Finalment, **destacar la presència de persones de nacionalitat romanesa que treballa en règim d'autònoms (16'3%).**

Taula 15: Indicadors de filiació a la Seguretat Social per nacionalitats a Catalunya (%).

Tipus Règim	Marroc	Romania	Colòmbia	Argentina	Equador
Règim General	83,9%	74,6%	85,1%	85,7%	84,7%
Règim Autònom	6,1%	16,3%	3,6%	9,7%	2,1%
Règim Agrari	7,2%	4,3%	0,8%	0,2%	0,6%
Règim Llar	2,9%	4,8%	10,6%	4,3%	12,7%

Font: *Ministerio de Trabajo y Seguridad Social* (01/08)

Donada aquesta mancança de dades per nacionalitats respecte a Tarragona s'ha efectuat una anàlisi de correlacions a partir de dos variables: el percentatge de població dedicada a diferents activitats (indústria, serveis i agricultura) per l'any 2001 i l'augment de població per grans grups de nacionalitats entre l'any 2000 i 2006 pels municipis més grans de 5.000 habitants. **El resultat corrobora que el percentatge de població de l'Europa de l'Est (bàsicament, romanesos) que es dedica a l'agricultura és elevat**, ja que s'ha trobat una correlació estadísticament significativa¹³ entre aquells municipis que a l'any 2001 es dedicaven en un major percentatge a l'agricultura i augments més elevat de presència de persones d'aquestes nacionalitats al llarg dels darrers anys. Per contra, també s'ha trobat una relació estadísticament significativa¹⁴, però de signe negatiu, entre l'augment de la prevalença d'aquestes nacionalitats en els darrers anys i el volum de població que es dedicava als serveis a l'any 2001.

"La població de l'Europa de l'Est (bàsicament romanesos) s'ha instal·lat en aquells municipis on es troben unes menors taxes d'atur. Sens dubte això es veu afavorit per ser el col·lectiu de més recent arribada i que, per tant, respon a les majors demandes laborals del moment. Per contra, la població africana que va protagonitzar un projecte migratori anterior, s'ha establert en municipis amb indicadors d'atur més elevats"

¹³ Correlació positiva (+460) entre la variable "percentatge de població dedicada a l'agricultura (2001)" i "Augment de població de la resta d'Europa (2000-2006)", significativa a 0,05 (bilateral).

¹⁴ Correlació negativa (-686) entre la variable "percentatge de persones dedicades als serveis (2001)" i "augment de presència de persones de nacionalitats de l'Europa no comunitària (2000-2006)", significativa a 0,01 (bilateral).

Una altre dada d'interès és veure com afecta l'atur a les persones estrangeres. A data de 31 de gener de 2008, **el percentatge de persones estrangeres afiliades en atur és d'un 15'2% a Tarragona**, un percentatge més elevat que al conjunt de Catalunya, on els estrangers afiliats en situació d'atur és d'un 11'8%. Una dada important és que **les persones estrangeres aturades en registre han augmentat d'un 55'5% en l'any que va de febrer de 2007 a febrer de 2008 a Tarragona**. Una dada interessant és veure el percentatge d'aturats que són dones: el 33'1% que respon, més o menys, al que representen en el conjunt de la població estrangera afiliada (30'6%). És a dir, no sembla que l'atur entre la població estrangera afiliada estigui feminitzat de manera important.

Taula 16: Indicadors d'atur per a la població estrangera afiliada a la Seguretat Social

Territori	Persones en atur	% aturats	Augment 07-08	% aturades dones
Tarragona	7.088	15'2%	55'5%	33'1%
Catalunya	48.828	11'8%	43'8%	35'7%

Font: Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya (02/2008)

És interessant destacar l'anàlisi de correlacions que s'ha efectuat per veure la possible relació entre aquesta variable i la presència de persones estrangeres per nacionalitats. Efectivament, i com s'ha dit a l'entrada d'aquest apartat, **les correlacions posen en evidència la relació entre una major presència de la població de l'Europa de l'Est i uns percentatges menors d'atur en els municipis de més de 5.000 habitants de Tarragona**. Així s'ha donat un major augment d'aquest col·lectiu en els municipis on menor és el percentatge de població aturada i, tanmateix, la seva prevalença és molt més elevada en aquests municipis¹⁵. **Per contra, la presència de població africana està positivament correlacionada a uns majors percentatges de població aturada¹⁶,**

¹⁵ Correlació negativa (-609) entre variables "percentatge de persones aturades (2006)" i "percentatge de prevalença de població de l'Europa no comunitària (2006)", significativa a 0,01 (bilateral). Correlació negativa (-555) entre variables "percentatge de persones aturades (2006)" i "augment de la població de l'Europa no comunitària (2000-2006)", significativa a 0,01 (bilateral).

¹⁶ Correlació positiva (+508) entre variables "percentatge de persones aturades (2006)" i "augment de la població africana (2000-2006)", significativa a 0,01

encara que el fet de ser un col·lectiu amb un projecte migratori més antic fa que no necessàriament responguin a l'actual demanda de feina en els diferents municipis de la província.

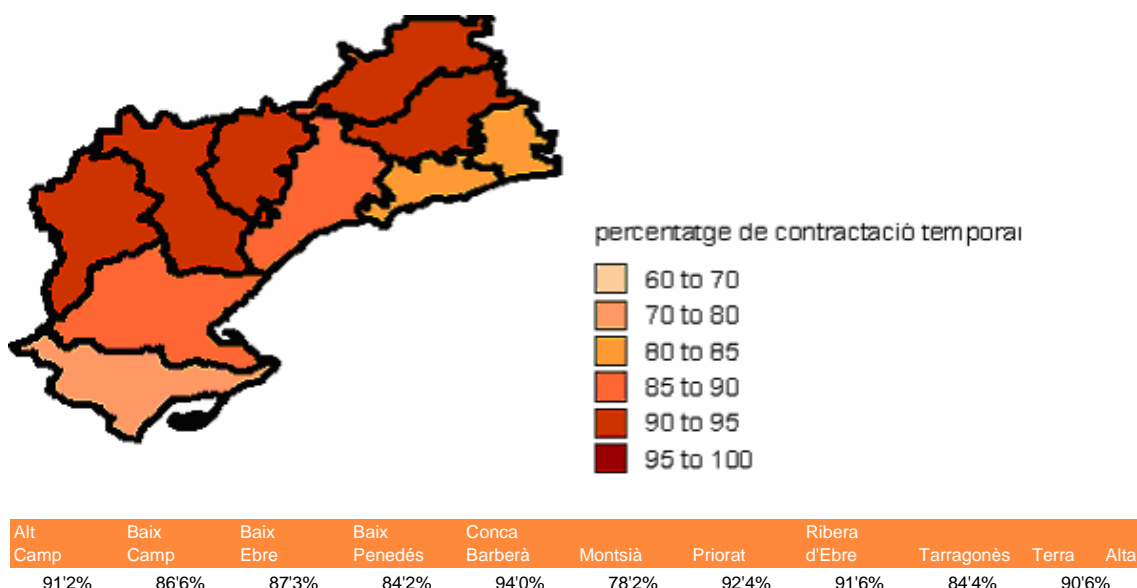
La **temporalitat dels contractes** no és una dada discriminant, ni respecte al territori ni al col·lectiu. **Tant a Catalunya com a Tarragona** les dades són molt similars; en tots dos casos al voltant del **86% (85'6% a Tarragona i 86% al conjunt de Catalunya) del total dels contractes són temporals**. Cal destacar, però, que tant en un cas com l'altre, **la temporalitat en els contractes és més elevada pels homes que per les dones**, ja que a Tarragona el percentatge de contractació temporal és d'un 87'2% pels homes i només del 82'2% per les dones.

4. 2 Territorialització de l'ocupació

Respecte a la territorialització de l'ocupació existeix un únic indicador que ens proporcioni una dada realment interessant respecte a la possibilitat de fer comparacions entre les comarques i els municipis: el **percentatge de contractes temporals**. Com es pot veure al següent mapa per comarques, **són les comarques interiors de Tarragona les que tenen un percentatge superior al 90% de contractació temporal**, mentre que les comarques de costa tenen percentatges inferiors, encara que es mantenen molt alts, tots per sobre del 80%.

(bilateral). Correlació positiva (+751) entre variables "percentatge de prevalença de població africana(2006)" i "percentatge d'aturats estrangers (2006), significativa a 0,01 (bilateral).

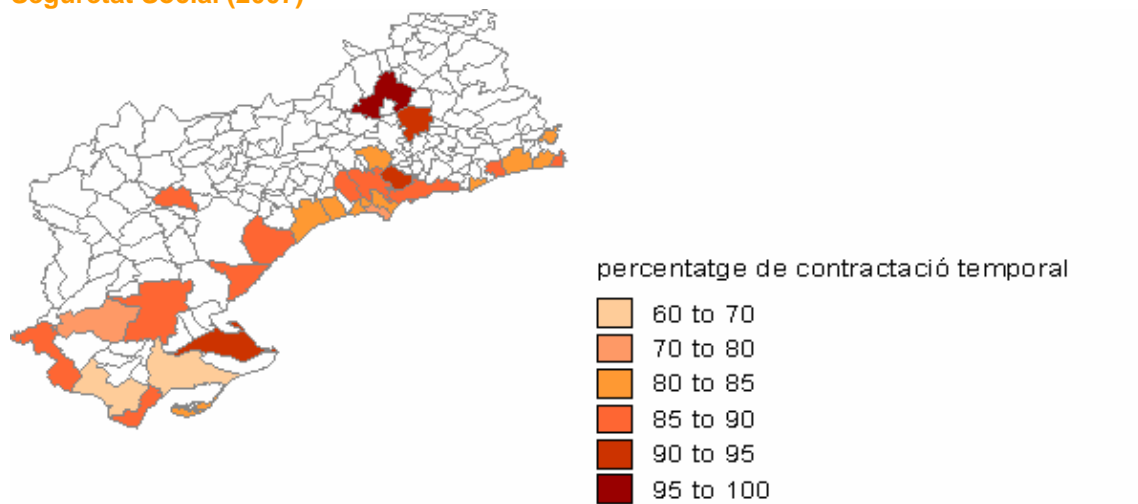
Mapa 18: Percentatge de contractes temporals entre la població estrangera afiliada a la Seguretat Social per comarques (2007)

Font: Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya (2007)

Si fem l'anàlisi per municipis podem veure com, del total de contractes que es van fer a estrangers al llarg de l'any 2007, **el 84'2% van ser temporals**. Una dada que està en la línia del total de la província i de Catalunya, on el nivell de temporalitat és molt elevat, arribant al 85'7% pel total de la província. Aquesta relació és purament descriptiva, doncs no s'ha trobat cap relació estadísticament significativa entre temporalitat dels contractes i variables com el percentatge de població que es dedica a les diferents activitats.

Mapa 19: Percentatge de contractes temporals entre la població estrangera afiliada a la Seguretat Social (2007)

Valor mitjà província	Valor mitjà municipis	Valor màxim	Valor mínim
85'7%	84'2%	95'7% Montblanc	69'4% Ulldecona

Font: Observatori del Treball de la Generalitat de Catalunya (2007)

5. Situació administrativa

Concessió de la nacionalitat:

El fet diferencial de Tarragona respecte Catalunya en referència a l'atorgament de la nacionalitat espanyola a estrangers és que les persones que la reben per motius matrimonials és molt més alta. Aquest fet té a veure amb que siguin persones llatinoamericanes les que més han augmentat en els processos d'atorgament de nacionalitat.

Règim de residència:

Respecte al règim de residència sorprèn el alt percentatge de persones que pertanyen al règim comunitari entre les sud-americanes, en especial les de nacionalitat argentina.

5. 1 La concessió de la nacionalitat

"El fet diferencial de Tarragona respecte Catalunya en referència a l'atorgament de la nacionalitat espanyola a estrangers és que les persones que la reben per motius matrimonials és molt més alta. Aquest fet té a veure amb que siguin persones llatinoamericanes les que més han augmentat en els processos d'atorgament de nacionalitat"

Una variable que pot ser d'interès és veure la **concessió de l'estatus de nacionalitat**, en aquest cas per l'any 2006. Com es pot veure en la següent taula, **la majoria de las nacionalitats s'han atorgat a persones de nacionalitats americanes i africanes (Marroquina en la seva majoria)**. Si ens fixem en el percentatge que aquests atorgaments en Tarragona representen respecte al total, cal destacar el percentatge de les persones de la Unió Europea, ja que el 14'7% de les atorgades a Catalunya s'han donat a Tarragona. Respecte a anys anteriors es pot constatar el canvi de tendència segons el qual són les persones americanes les que més processos d'atorgament de nacionalitat protagonitzen en detriment de les persones africanes, que a l'any 2004 eren encara més que les llatinoamericanes (així, les persones marroquines protagonitzaven el 41'4% d'aquests processos).

Taula 17: Processos d'atorgament de nacionalitat per grans àrees a Tarragona (2006)

Nacionalitat	Total	Unió Europa	Europa	Àfrica	Amèrica	Àsia
Nacionalitats atorgades	806	11	16	95	632	17
% que representa de les atorgades a Catalunya	7'1%	14'7%	11%	6,3%	7'8%	3,5%

Font: *Anuario estadístico de extranjería* (2006)

Respecte **als processos per nacionalitats amb més presència a la província cal destacar la importància de les concessions a les persones de nacionalitat colombiana, que representen el 25'3% del total de processos**. Aquesta nacionalitat ha fet el creixement més important, doncs a 2004 només representava el 11% dels atorgaments de nacionalitat. Aquest augment s'ha donat, com hem comentat anteriorment,

en detriment de les persones marroquines, que han passat de protagonitzar el 41'4% dels processos al 2004 a un 13% en 2006. Aquesta dada referent a les persones colombianes també destaca respecte al conjunt de Catalunya, doncs a Tarragona és més de 10 punts percentuals superior: 25'3% per 14'5% a Catalunya.

Taula 18: Processos d'atorgament de nacionalitat per països amb més presència a Tarragona (2006)

Nacionalitat	Marroc	Romania	Colòmbia	Argentina	Equador
Número absolut i percentatge respecte al total de les nacionalitzacions a Tarragona	105 (13%)	3 (0'4%)	204 (25'3%)	90 (11'2%)	113 (14%)
Catalunya	1.810 (15'8%)	23 (0'2%)	1640 (14'5%)	749 (6'6%)	2359 (20'8%)

Font: *Anuario estadístico de extrangeria* (2006)

Finalment, cal destacar els **motius del procés d'atorgament de nacionalitat**. En la propera taula es pot observar les diferències pels dos territoris de referència. En les diferències cal destacar que **el percentatge de nacionalitzacions per naixement és menor a Tarragona i per contra, a Tarragona el percentatge de persones que accedeixen a la nacionalitat per matrimoni és més elevat**. En aquest fet també pot trobar-se el motiu que explica la importància de la població sud-americana - en especial colombiana- en els processos, doncs les dones d'aquesta nacionalitat han protagonitzat una part molt important dels casaments entre estrangers i espanyols en els darrers anys.

Taula 19: Motius d'atorgament de nacionalitat per territori (percentatges)

Territori	2 anys	10 anys	Naixement	Matrimoni	Altres
Tarragona	64%	12'5%	4'5%	15%	3'8%
Catalunya	63'8%	13'5%	8'9%	12%	1'7%

Font: *Anuario estadístico de extrangeria* (2006)

5. 2 Autoritzacions de residència

"Respecte al règim de residència sorprèn el alt percentatge de persones que pertanyen al règim comunitari entre les sud-americanes, en especial les de nacionalitat argentina "

Una dada interessant refereix a **la situació administrativa que defineix la residència** a la província. Del total d'estrangers que resideixen de manera regular a Tarragona amb autorització de residència (i que eren 106.737 persones a data de 31 de desembre de 2007), **el 64'2% (68.534 persones) pertanyen al règim general i un 35'8% (38.203 persones) pertanyen al règim comunitari**. Aquests percentatges són a Catalunya del 72'2% i 27'8% respectivament. És a dir, **a Tarragona, i respecte al conjunt de Catalunya, les persones estrangeres en règim comunitari representen un major percentatge**. Un percentatge creixent, doncs a l'any 2005 les persones residents amb règim comunitari representaven només el 22% del total.

La tipologia de permisos que tenen les persones que pertanyen al règim general es pot observar a la taula següent. En aquesta taula **destaca com la majoria dels permisos són ja permanents (el 39'5% a Tarragona i el 43'3% al conjunt de Catalunya)**. Aquesta dada s'ha de complementar amb el canvi de tendència que s'ha donat respecte al tipus inicial, el qual ha passat de representar el 32'6% (a data 31/12/2005) a un més modest 15% a l'any 2007. Això ens dona mostra de la desacceleració en l'arribada de població estrangera al nostre territori.

Taula 20: Distribució de les autoritzacions de residència atorgats a data 31/12/2007 a Tarragona i Catalunya.

Tipus de permís	Tarragona	Catalunya
Total	68.534 (100%)	621.670 (100%)
Inicial	10.268 (15%)	70.273 (11,3%)
1ª renovació	20.760 (30,3%)	201.032 (32,3%)
2ª renovació	9.616 (14%)	75.382 (12,1%)
Permanent	27.042 (39,5%)	268.966 (43,3%)
Altres	848 (1,2%)	6.017 (1%)

Font: *Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales* (31/12/2007)

En la següent taula analitzarem el règim de residència per **grans grups de nacionalitats** a partir de dades de 31 de desembre de 2006. D'aquesta taula destaca **l'alt percentatge de persones de nacionalitats americanes que viuen sota el règim comunitari (un 25'7% del total)**. Respecte a la situació del permís, aquesta dada reflexa clarament el temps d'estada dels diferents col·lectius. Així es pot veure com les nacionalitats d'arribada més recent, com són les europees (de nova incorporació al espai comunitari) i les americanes, tenen més persones en procés de primeres renovacions i, per contra, les nacionalitats africanes tenen més persones en situació permanent, com correspon a unes nacionalitats que ja porten molt temps establertes en el territori.

Taula 21: Règim de residència per grans grups de nacionalitats (percentatges)

Àrea	Règim General	Règim Comunitari	Permís Inicial	Permís 1ª renovació	Permís 2ª renovació	Permís Permanent	Altres	Total %
Europa	87'1%	12'9%	9'7%	57%	17'2%	14'8%	1'3%	100%
Àfrica	97'1%	2'9%	11'8%	23'2%	15%	49'9%	0'1%	100%
Amèrica	74'3%	25'7%	11%	50'2%	21'9%	15'1%	1'9%	100%
Àsia	95'9%	4'1%	13'3%	39'4%	15'1%	32%	0'1%	100%
Total Estrangers	75'6%	24'4%	11'3%	37'1%	17%	33'9%	0'7%	100%

Font: *Anuario estadístico de extranjería* (31/12/2006)

Si analitzem les dades per les **cinc principals nacionalitats (dades a 31 de desembre de 2005)**, veurem que la relació entre règim comunitari i general es correspon amb el seu origen, majoritàriament extracomunitari. El cas més peculiar és el **argentí, on la població en règim comunitari és molt elevada: un 38%**. El cas colombià, sense tenir uns números tan elevats, també és significatiu, doncs les persones d'aquesta nacionalitat amb règim comunitari arriben fins al 19%.

El **tipus de permís de residència** ens permet valorar l'antiguitat de les diferents migracions. Així, **la majoria dels permisos entre els magribins són ja els permanents (44%)**, per contra, els romanesos, que és la migració més recent, té el seu percentatge màxim en el permís inicial (51%). El fet que l'antiguitat de la marroquina sigui molt més àmplia es veu

en el percentatge de permanents, la més alta per aquest col·lectiu i mínima per a la resta.

Taula 22: Distribució de les autoritzacions de residència atorgats a data 31/12/2005 a Tarragona per nacionalitats segons tipus de permís (percentatges)

Tipus de permís	Marroc	Romania	Colòmbia	Argentina	Equador
Règim General	98%	97%	81%	62%	96%
Règim Comunitari	2%	3%	19%	38%	4%
Inicial	23%	51%	31%	43%	40%
1 ^a renovació	15%	21%	25%	28%	22%
2 ^a renovació	17%	22%	35%	18%	27%
Permanent	44%	5%	6%	8%	8%

Font: *Anuario estadístico de extrangeria* (31/12/2006)

6. Conclusions

Aquest estudi pretén fer una fotografia de quina és la distribució i les característiques de la població estrangera a la província de Tarragona. Dins d'aquest marc, la nostra intenció ha estat elaborar, a partir de tot un seguit de dades i opinions que es trobaven disperses, un estudi preliminar que permeti fer-nos una idea fefaent de la realitat que presenta el fet migratori a Tarragona l'any 2007. Com hem vist, les comarques tarragonines presenten característiques similars a la de la resta de Catalunya quan parlem de presència de població estrangera, tot i que el seu percentatge de població estrangera es troba per sobre de la mitjana del conjunt. A Tarragona la immigració representa el 15'4% del total de la població, amb un augment molt elevat en els darrers 10 anys. Aquest ràpid creixement ha obligat els diferents agents (administracions, sindicats, empresaris, ONG's i altres) a desenvolupar accions dirigides a aquests col·lectiu, així com al disseny d'intervencions destinades a tota la població, tenint en compte la necessària acollida de la població nouvinguda. Conceptes com acollida, integració, pluralisme religiós i d'altres, han anat incorporant-se a les agendes i al llenguatge dels diversos interlocutors.

És en aquest àmbit que la incorporació d'estudis com el que presentem, i d'altres que necessàriament s'han de fer sobre el comportament i l'evolució d'aquest fenomen, poden ajudar a definir estratègies i orientar les decisions dels responsables polítics i tècnics. Aquest estudi preliminar ens ha permès conèixer algunes característiques demogràfiques importants perquè es pugui començar a prendre decisions al respecte en un àmbit que ha canviat de manera essencial al llarg dels últims anys, ja que els processos migratoris són molt dinàmics i evolucionen en funció de molts factors - canvis a les legislacions dels països d'origen o d'acollida, crisis econòmiques, necessitats personals i d'altres- que modifiquen l'evolució de les dades i, per tant, els perfils de les persones nouvingudes. Al cas de Tarragona aquesta evolució es mostra clarament si analitzem l'origen de la immigració al llarg de l'última dècada. Els elements més destacats són:

- En un principi van ser els treballadors del nord d'Àfrica - majoritàriament homes marroquins- els que van instal·lar-se a les comarques tarragonines. El seu perfil era el d'homes joves amb poca formació acadèmica. Els sectors de treball primordials eren l'agrari i la construcció, que amb una forta demanda de mà d'obra van contractar importants contingents de treballadors estrangers. En el cas concret de l'agricultura alguns organismes, com el sindicat Unió de Pagesos, va començar a implantar noves estratègies laborals, com la contractació en origen o la centralització de les contractacions i la gestió integral de tot el procés (contractació, obtenció dels permisos de treball i residència, allotjament, viatges, etc.) en oficines úniques, creades pel propi sindicat, que permetien la racionalització dels procediments i una millora en la gestió. L'experiència va ser del tot positiva i continua desenvolupant-se cada any, en funció de les necessitats de les feines del camp.
- Una segona fase, més recent i que defineix la singularitat del fet migratori a Tarragona, és l'increment de treballadors i treballadores originaris de països sud-americans i de l'Europa de l'est, fonamentalment romanesos. El perfil de la majoria d'aquestes persones és diferent al dels que havien arribat inicialment: acostumen a tenir una major formació i, en el cas de la migració sud-americana, és majoritàriament femenina. Aquest perfil fa que moltes persones trobin feina al sector serveis: turisme, atenció d'avis i infants i servei domèstic. Per tant, trobem col·lectius clarament diferenciats, no únicament pel seu origen, cultura o tradicions, sinó també per les feines que desenvolupen al país d'acollida -els sectors econòmics on treballen-, el que determina la seva capacitat econòmica. Aquestes diferències condicionen de forma molt important altres variables, com són el lloc on fixen la seva residència i la resta d'estratègies vitals (matrimoni, família, etc.). Així, aquests darrer període s'ha caracteritzat per un increment important de treballadors i treballadores estrangers, majoritàriament originaris de països sud-americans (destaca la presència de bolivians) i de l'est d'Europa (romanesos, però també moldaus, russos i ucraïnesos). Els

primers han trobat les seves feines en el sector turístic i de serveis a les persones, mentre els segons desenvolupen la seva activitat en diversos sectors: construcció, indústria, serveis i agricultura.

- Els últims anys s'ha produït un doble fenomen: d'una part, l'assentament dels primers immigrants i d'altre, l'arribada de contingents cada vegada més nombrosos de persones estrangeres. Al respecte es pot afirmar que s'està configurant una estabilització del fet migratori en el territori. La presència de romanesos a alguns pobles del sud, el gran nombre de marroquins a Reus, d'asiàtics a Tortosa o la important colònia de sud-americans residents a les zones costaneres serien clars exemples d'aquesta evolució. A més, els processos de reagrupament familiar han permès accelerar molt aquesta estabilització. Un exemple el trobem en l'increment en el nombre d'habitatges adquirits pels estrangers o el nombre d'associacions d'immigrants que han aparegut els darrers anys.

L'estudi també mostra interessants valors quan analitzem la distribució territorial dels nouvinguts. Resultats que permeten fer-se una idea molt aproximada de quin és el mapa de la immigració a Tarragona. Aquesta distribució presenta alguns elements singulars:

- S'ha detectat diferències importants en el percentatge de població estrangera de les diferents comarques tarragonines. Així, a les dues comarques més al sud, el Montsià i el Baix Ebre, es donen els percentatges més elevats en la seva presència. Concretament, és la comarca del Montsià, amb un 18% la que presenta el percentatge més elevat. Per contra, són les comarques del Priorat i la Conca de Barberà les que presenten uns percentatges menors, ja que la seva població estrangera no passa del 10%.
- D'altre part, la distribució dels estrangers també presenta importants diferències quan analitzem la presència dels diversos col·lectius segons cada comarca i, fins i tot, cada municipi. Les

dades recollides assenyalen com són les comarques de costa, sobretot les més properes a la zona de Tarragona (Baix Penedès, Baix Camp i Tarragonès), on es concentra un més alt percentatge de població d'origen americà. Per contra, a les comarques d'interior és la població marroquina la majoritària. Tanmateix, són les comarques del sud les que presenten percentatges molt elevats de població originària de països de l'est d'Europa, fonamentalment romanesos. Un element diferencial i singular és l'existència d'una comarca on la població majoritària és britànica: la Ribera d'Ebre.

- Si analitzem les dades de població estrangera per municipis observem una gran variabilitat, amb un percentatge màxim del 36'1% per Salou i un valor mínim del 7'1% per La Selva del Camp. Com veiem les diferències es fan més gran quan l'estudi es centra en els municipis. No s'han trobat correlacions importants en la relació entre el número d'habitants dels municipis i la presència de població estrangera, encara que sí s'ha detectat que són els municipis entre vint mil i cinquanta mil habitants els que presenten una sobrerepresentació de població estrangera respecte a les dades del conjunt de la província. Per altre banda és interessant veure la correlació que s'ha establert entre el número d'habitants d'un municipi i el major pes relatiu de la població d'origen sud-americana respecte a la resta de nacionalitats estrangeres. La raó d'aquesta relació es podria trobar en el fet que són les persones d'aquests origen les que majoritàriament treballen en el sector serveis, un sector de més pes a les ciutats amb més habitants. Si observem l'evolució temporal dels municipis respecte a l'augment de la presència de població estrangera en el període 2000-2007 veurem que és Constantí el que presenta un major augment, doncs el percentatge de població estrangera ha augmentat en un 2.230'8%. En la part contrària trobem Roda de Barà, on la població immigrada ha crescut "només" un 171%. Els dos municipis amb més població, Reus i

Tarragona, es situen amb taxes de creixement altes. Aquest important creixement destaca com una de les dades més importants per tal de dissenyar les estratègies de cada municipi en el futur respecte a la població nouvinguda.

Com hem vist, el mapa de la distribució de la població estrangera queda definit per algunes variables importants. Les característiques dels diferents municipis i comarques condicionen també els seus nivell de població estrangera. Fonamentalment, les decisions de la població estrangera venen condicionades per les oportunitats de feina de cada zona i el tipus de sector econòmic predominant a cada lloc. A més, l'existència de col·lectivitats o colònies de les diferents nacionalitats actua també com a factor important que condiciona les decisions de les persones nouvingudes. Per tant, una correcta informació sobre la situació actual ha de permetre als gestors avançar-se a quines poden ser les situacions en que podran trobar-se en un futur.

Un altre apartat de l'estudi centra la seva atenció en l'anàlisi de les característiques dels estrangers residents a la província de Tarragona. Les dades estretes del padró d'habitants ens permeten definir dues variables molt importants, com són l'edat i el sexe, de la població objecte del nostre estudi. Les diferents correlacions entre aquests dos elements i la seva aplicació als tres nivell que hem definit prèviament (provincial, comarcal i local) ens permet definir de forma molt més precisa les característiques d'aquesta població nouvinguda i com s'està donant la seva distribució per tot el territori. La incorporació d'altres variables de tipus econòmic, com poden ser les formes de contractació o els sectors majoritaris on realitzen les seva activitat laboral, i la correlació amb la resta de dades ja analitzades (origen, any d'arribada a Espanya o veïnatge) permet establir hipòtesis de treball que caldrà seguint analitzant, de forma més precisa, en el futur.

L'actual procés de migració que s'està produint al nostre país està motivat, fonamentalment, per causes econòmiques. Les necessitats d'un mercat de treball en expansió (fruit d'una economia, com és l'espanyola, que creix per sobre del 3% anual) ha significat un increment de les demandes de mà

d'obra que la societat espanyola no pot satisfer. La coincidència d'aquest fet amb importants crisis econòmiques a molts països americans i la proximitat d'altres com el Marroc o Romania, ha comportat l'arribada d'un elevat nombre d'immigrants en un període molt curt de temps. Es tracta, majoritàriament, de persones joves en edat laboral i així, la franja de població estrangera entre 15 i 64 anys és de prop del 80%, molt per sobre del 69'1% que presenta el global de la població. Si tenim en compte que el percentatge de persones entre 0 a 14 anys mostra valors molt similars entre els dos grups de població, les grans diferències es troben quan comparem els grups de persones de més de 65 anys. Aquí el col·lectiu estranger presenta uns nivells molt baixos, només del 3'4%, davant del 15'9% que representa pel conjunt de la població de població. Aquestes dades fan que entre els estrangers l'índex de dependència sigui molt més baix i que, en conjunt, ajudi a rejuvenir l'índex total de la província. La incorporació de treballadors i treballadores joves ha permès baixar els índex de dependència generals al país, que recordem presenta un dels percentatges de gent gran més grans de la Unió Europea. Aquesta és una dada que cal valorar de forma molt positiva i que cap dels actors econòmics entrevistats ha comentat, encara que tots han valorat en positiu la incorporació de nous treballadors i treballadores. Mentre l'índex de dependència es situa al conjunt de la població sobre el 44'7%, només arriba al 24'9% entre la població estrangera.

És probable que aquestes dades puguin mostrar variacions en un futur. Els processos de reagrupament familiar i l'assentament dels immigrants pot comportar un increment del percentatge de persones dependents entre la població nouvinguda. Una correcta i actualitzada informació de com evolucionin aquestes tendències serà clau per dimensionar les polítiques assistencials i els diferents serveis que les administracions presten a la població.

Un altre dada que és previsible que vagi modificant el seu valor actual a causa dels processos de reagrupament familiar és l'important masculinització que es dona en aquest col·lectiu, on els homes representen més del 56'3% del total d'estrangers que viuen a la província. Aquests percentatges són

molt diferents segons els països d'origen i venen motivats per motius culturals, econòmics o per les diferents estratègies de cada col·lectiu. Així, la població asiàtica presenta els nivells de masculinització més elevats, amb un 71'1% d'homes. En valors elevats es situen, també, els originaris de països africans, amb un percentatge d'homes del 65'4%. Per contra, en la immigració originària de països americans les dones són el 54'3%. Aquesta és l'única comunitat on les dones són majoria, ja que entre els europeus, ja sigui comunitaris o no comunitaris, el percentatge d'homes es situa per sobre del 50%.

La distribució per comarques es veu condicionada per la presència predominant de cada comunitat. Així, les comarques més masculinitzades són les menys poblades o situades a l'interior que, recordem, tenien percentatges més elevats de presència de ciutadans d'origen africà o asiàtic. A l'altra banda trobem les comarques més poblades, situades a la costa i amb més presència de ciutadans d'origen americà. En el cas del Montsià la important presència de persones romaneses fa que el percentatge de dones sigui més alt.

Aquestes diferències de comportament de les diverses comunitats es posa de manifest clarament quan analitzem els percentatges referits al matrimonis celebrats a Tarragona per les persones de nacionalitat estrangera. Si analitzem el nombre de matrimonis on un dels nuvis és estranger cal dir que el percentatge s'ha quasi triplicat entre l'any 2001 i el 2005, situant-se per aquest any en el 20% del total de matrimonis celebrats. En aquest cas, les diferències es manifesten per grans grups d'origen però també cal fixar-se en les diferents nacionalitats, que tenen comportament força diferenciats en atenció als seus valors culturals, religiosos o d'altres. Així podem trobar que el percentatge de matrimonis endogàmics arriba al 42% dels que celebren els equatorians, quan amb prou feines significa el 10% dels argentins. Diferències que evidencien, una vegada més, la complexitat del tema que ens hem proposat tractar aquí i la necessitat de disposar d'informació suficient i actualitzada de cada comunitat. Finalment destacar una dada significativa: més d'un 26% dels matrimonis amb almenys un cònjuge estranger està protagonitzat per una

persona de nacionalitat colombiana, dada molt per sobre de la seva representativitat com a col·lectiu.

Respecte a l'ocupació de la població estrangera al nostre país cal destacar l'augment de filiació a la seguretat social que s'ha donat al llarg dels últims anys. Aquesta és una dada generalitzada a tota Catalunya, però el fet diferencial és que les persones estrangeres dedicades a l'agricultura a Tarragona són moltes més que al conjunt del país; sent les romaneses les persones que es dediquen a aquest sector d'una manera més intensa.

Per últim, voldríem assenyalar la importància que aquesta informació sigui un dels factors que intervinguin en el disseny de les polítiques i en els processos de presa de decisions. L'estudi, a través de les seves entrevistes, ha pogut comprovar com els nivells d'informació que arriben als responsables dels diferents nivell i institucions és encara molt millorable. Moltes vegades els agents socials fonamenten les seves decisions en l'observació personal, sense que existeixin mecanismes de distribució fluida de la informació o sistemes d'intercanvi prèviament establerts, ni instruments dissenyats per tal d'accedir d'una forma ràpida a dades que els hi poden ser d'utilitat. S'observa, tanmateix, una certa manca de lideratge institucional en aquest tema.

7. Bibliografia

- AJA, E.; NADAL, M; (2003). La immigració a Catalunya avui: anuari. Barcelona: Editorial Mediterrània-Fundació Jaume Bofill
- ALONSO; Marta.(2002) L'altra riba: trajectòries de vida i migració de dones d'origen marroquí al Camp de Tarragona. Tarragona: Ed.Arola
- BAGANHA, M; REYNERI, E. (2001). "La inmigración en los países del sur de Europa y su inserción en la economía informal". en, SOLÉ, C. (coord.) El impacto de la inmigración en la economía y en la sociedad receptora. Barcelona: Anthropos.
- BELZUNEGUI, A; BRUNET, I.; PASTOR, I;(2005) El calidoscopi de la immigració. La inserció educativa dels immigrants al Camp de Tarragona. Barcelona: Editorial Pòrtic
- CUADRAS, A. (dir.). (2004). Les condicions de vida de la població d'origen immigrant no comunitari a Catalunya. Barcelona: Institut d'Estudis Metropolitans.
- GUILLOT, J. (dir.) (2003) Immigració i poders locals: ciutats i persones. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials.
- MARTÍ ESTRADA, I; BARDAJÍ RUIZ, F; PERALTA MORALES, A; (2003) Habitatge i convivència al Baix Camp: immigrants en la línia de flotació. Tarragona: Desenvolupament Comunitari-El Mèdol
- SOLÉ, C;PARELLA, S. (2001). "La inserción de los inmigrantes en el mercado de trabajo", a, SOLÉ, C. (coord.) El impacto de la inmigración en la economía y en la sociedad receptora", Barcelona: Anthropos.